


ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ



“ਅਸੀਂ ਤੇ ਕੋਈ ‘ਓ ਭੀਮ ਕੰਧ’ ਤੇ ਭੜਿਕਾ ਭਰੇ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੀਨਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਾ ਚਾਹੇ ਸਾਈਆਂ ਨਾ ਫੇਲੇ... ਕਿਸਤੁਰ ਅਰੰਭ ਕਰੋ। ਸੰਕੀਰਣ ਭਾਵ ਉੱਤੇ ਤੇ ਅਚੱਢੇ ਚੇਹਰੇ ਵੀਰ ਨਾਕ ਚੁਣਾ ਦਾ ਸੰਕੀਰਣ ਕਰੋ।... ਤੇ ਕੀ ਕਰੋ ਨਾਕ ਚਿਤਾ, ਸੰਕੀਰਣਾ ਸੀ, ਖੋਲਾ ਫਿਰਾਏ ਸੇਠੇ ਕੇਠਿਏ ਦਾ ਚਿਤ ਕਰੀ ਕੀਰ ਨਾ ਕੀਰ ਕੀਰਿਆ। ਕੀਰ ਚੁਣਾ ਕੀ ਚਿਤ ਨਾਕ ਚਿਤੀ ਕਰ ਸੰਕੀਰਣ ਤਾਂ ਕਿ ਚੁਣਾ ਦਾ ਸੰਕੀਰਣਾ ਕੇ ਕੀਰ ਕੀਰੀ ਅਚੁੱਠ ਚਿਤਾ।

ਸੁਕਿਰਾਏ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੇਰੇ ਕੀਰ ਕੀ ਕਰ ਪੈਠੇ...?”

ਮੈਂ ਚਿਤਾ, ਕੀਰ ਤਾਂ ਕਰ ਪੈਠ ਨਾ ਕੀਰਿਆਂ ਨਾਕ ਕੇ। ਸੁਕਾਏ ਨੇ ਕਰ ਚੁਣਾ ਦਾ ਸੰਕੀਰਣ ਨਾਕੀ ਅਰੰਭ ਕਰ ਚਿਤਾ ਤਾਂ ਸੰਕੀਰਣ ਪੁੱਛੀ ਪੁੱਛੀ ਕੇਰਕਾਠਾ ਕੀ ਚਿਤਾ... “ਤੇ ਕੀਰੇ ਕੀਰ ਚੁਣਾ ਕੀਰ... ਕੇ ਕੇ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ...।”

ਸੁਕਿਰਾਏ ਨੇ ਕੀਰ ਕੀਰ ਕੀਰੀ ‘ਓ ਭਾਣ ਕੇ ਚੀਕਿਆ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕਿ ਕੀਰੀ ਕੀਰਿਆ ਸਾਹਮਣੇ...।”

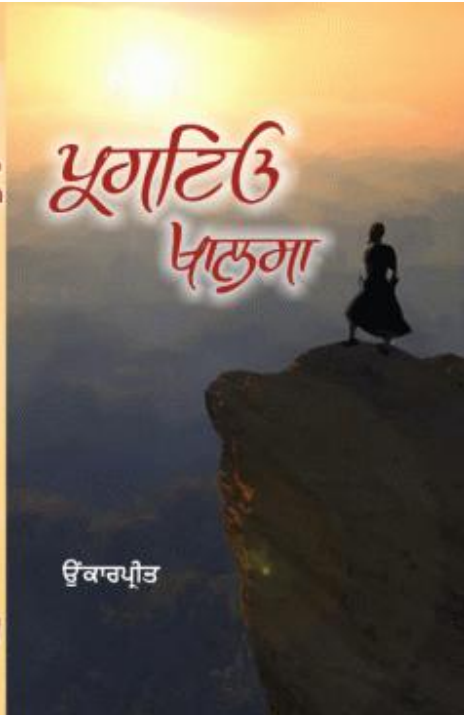
ਮੈਂ ਚਿਤਾ, ਕਰ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣਾ ਕੇ ਕੀਰੀਏ ਕਰਾਉਂਦੇ ਕੀਰ ਕੀਰ ਕੀਰ... ਕੇਰਕਾਠਾ ਕੇਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਦੁਖਾਸੀ ਚੁਣਾ ਪੁੱਛੀ ਪੁੱਛੀ ਕੇਰਕਾਠਾ ਚਿਤਾ... “ਤੇ ਕੀਰੀ ਕੀਰ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ।”

ਸੁਕਿਰਾਏ ਨੇ ਸੁੱਚੇ ਕਰਾਏ ‘ਓ ਕੇ ਚਿਤਾ... ਕੇਰ ਕੇਰੀ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਚਿਤਾ... ਚਾਹੀ ਸੇਰਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਤੁਰੇ ਕੀਰ ਨੂੰ ਅਛੀਰਾ ਤੁਰੇ ਦੁਖਾਸੀ ਕਿ ਕੀਰੀ ਨੂੰ ਕੀਰੀਏ ਦੁਖਾਸੀ ਤੀਰ ਕੀਰ ਪੁੱਛੇ ਕੀ ਕੁਰਕਰ ਕੀ ਨਾ ਕਰਕੀ ਕਿ ‘ਤੇ ਕੀਰੀ ਚੁਣਾ ਕੀਰ ਕੇਰ...।’ ਚੁਣਾ ਕੀਰ ਕੀਰ ‘ਓ ਚਾਹੀਕਾ ਸਾਹਮਣੇ...।’


(ਚਾਹੀ ਸੇਰਾ)

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ


ਉੱਕਾਰਪੀਤ




ਉੱਕਾਰਪੀਤ



ISBN 978173111414-4
Pangloss Khalsa



ਚਿਤਰਾ ਪਾਰਕਸ਼ਨ
ਕੰਮਰੀ ਸਥਾ: ਫੁਰਕਾ
www.chetnarkashan.com



ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਮੋਹ ਨਾਲ, ਨਿੱਕੇ ਭਰਾ
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

(ਸਟੇਜ ਤੇ ਹਨੇਰਾ ਹੈ। ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ। ਪਿੱਠਭੂਮੀਂ ਚੋਂ ਹਨੇਰੀ ਝੱਖੜ ਤੇ ਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਬੱਦਲ ਗੜਕਣ ਤੇ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਗੜਗੜਾਹਟ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਇਕਦਮ ਸੰਨਾਟਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੁੜ ਇਹੀ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਉਭਰਨ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ।)

ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਚੋਂ ਆਵਾਜ਼: ਅੰਧਕਾਰ ਸੀ ਅੰਧਕਾਰ
 ਅੰਧਕਾਰ ਹੀ ਅੰਧਕਾਰ॥
 ਚੰਨ ਸੂਰਜਾਂ ਤੋਂ ਉਚੇਰਾ
 ਦਿਲਾਂ ਰੂਹਾਂ ਤੋਂ ਡੂੰਘੇਰਾ
 ਇਉਂ ਛਾਇਆ ਸੀ...
 ...ਕੂੜ ਹਨੇਰਾ॥

ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਜ਼ਾਲਮ ਨੇਚ੍ਹੀ
ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਸੂਕ ਰਹੀ ਸੀ।
ਮਨੁਖਤਾ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ
ਪਲ-ਪਲ, ਛਿਨ-ਛਿਨ
ਅਣਹੋਣੀ ਮੌਤ ਕੂਕ ਰਹੀ ਸੀ।
ਅੰਬਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੰਨ ਰਹੀ ਸੀ
ਧਰਤੀ ਉਤਲੀ ਹਾਹਾਕਾਰ...॥

ਅੰਧਕਾਰ ਸੀ ਅੰਧਕਾਰ
ਅੰਧਕਾਰ ਹੀ ਅੰਧਕਾਰ॥

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਗੋਲਾਕਾਰ ਫਲੈਸ਼ ਸਟੇਜ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਉੱਤਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ:

ਪਹਿਲੀ ਫਲੈਸ਼: ਇੱਕ ਗ਼ਰੀਬ ਮਾੜਕੂ ਜਿਹਾ ਬੰਦਾ, ਇੱਕ ਔਰਤ ਤੇ ਅੱਠ-ਦਸ ਸਾਲਾ ਬੱਚਾ ਫਸਲ ਦੀ ਕਟਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਉੱਠ ਕੇ ਪੱਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁੜਕਾ ਪੂੰਝਦੇ ਹਨ। ਫਸਲ ਦੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਬੰਨਦੇ ਹਨ। ਰੁਗ ਰੁਗ ਚੁੱਕ ਕੇ ਝਾੜਦੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਢਿੱਡਲ ਜਿਹਾ ਸ਼ਾਹ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਵਹੀ ਫੜੀ ਉਹਨਾਂ ਲਾਗੇ ਆ ਕੇ ਆਕੜ ਕੇ ਖਲੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨੋਂ ਜਣੇ ਉਸ ਸਾਹਵੇਂ ਹੱਥ ਬੰਨੀ ਖੜੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਹ ਕਦੇ ਉਹਨਾ ਵੱਲ ਖਚਰੀ ਘੋਖਵੀਂ ਨਿਗ੍ਹਾ ਸੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵਹੀ ਦੇ ਲੰਬੇ ਵਰਕੇ ਪਲਟ

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਵੇਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਤੇ ਮਰਦ ਦੋਵੇਂ ਉਸਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪੈ ਕੇ ਗਿੜਗਿੜਾਉਣ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਦਿਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਿੱਕਾ ਮੁੰਡਾ ਕੋਲ ਖੜਾ ਹੈ। ਸਾਹ ਅਪਣੇ ਨਾਲ ਖੜੇ ਡਾਂਗ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੋਰੀਆਂ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਝੁਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਔਰਤ ਮਰਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਹ ਦੇ ਬੰਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਾਂਗਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਬੋਰੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਹ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਦਮੀਂ ਅਪਣੀ ਗੱਲ 'ਚ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਪੱਗ ਸਾਂਭਦਾ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਪੱਲੇ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਅੱਗੇ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਾਂ ਫੈਲਾਉਂਦੀ ਵਰਲਾਪ ਕਰਦੀ ਦਿਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਵਿੱਡ ਨਾਲ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਰੀ ਫਲੈਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਢਾਡੀ ਸੁਰ 'ਚ ਸਾਥ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਲੈਸ਼ ਮੱਧਮ ਪੈਂਦੀ ਪੈਂਦੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰੋਟੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਬੀਜ ਕੇ

ਲਾਲੇ ਕਿਰਤੀ...

ਖੂਨ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਸਿੰਜਦੇ,

ਵਿੱਡ ਨੂੰ ਗੰਢ ਮਾਰ।

ਉਹ ਹਾੜ ਦੀ ਗਰਮੀਂ ਝੋਲਦੇ

ਤੇ ਪੋਹ ਦੀ ਠਾਰ।

ਪਕਦੀ ਫਸਲ ਤਾਂ ਆ ਲੁੱਟਦੇ

ਵਿਹਲੜ ਭਾਗੋ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ॥

ਪੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੱਗ,

ਘੱਟੇ ਰਲਦੀ ਵੇਖ ਕੇ...

ਧੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ,

ਆਂਦਰ ਬਲਦੀ ਵੇਖ ਕੇ...

ਮਾਂ ਧਰਤੀ ਰੋ ਰੋ ਕਰੇ ਪੁਕਾਰ:

"ਕੋਈ ਮਾਂ ਜਿਮੇਂ ਪੁੱਤ ਸੂਰਮਾਂ

ਜੋ ਦੁੱਧ ਦਾ ਦੁੱਧ

ਲਹੂ ਦਾ ਲਹੂ...ਦਵੇ ਨਿਤਾਰ॥

ਅੰਧਕਾਰ ਸੀ ਅੰਧਕਾਰ

ਅੰਧਕਾਰ ਹੀ ਅੰਧਕਾਰ॥

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

(ਸਟੇਜ ਤੇ ਮੁੜ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ। ਪਿੱਠਭੂਮੀਂ ਚੋਂ ਹਨੇਰੀ ਝੱਖੜ ਤੇ ਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਬੱਦਲ ਗੜਕਣ ਤੇ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਗੜਗੜਾਹਟ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਇਕਦਮ ਸੰਨਾਟਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੁੜ ਇਹੀ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਉਭਰਨ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ।)

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦੂਸਰੀ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਗੋਲਾਕਾਰ ਫਲੈਸ਼ ਸਟੇਜ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਉੱਤਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ:

ਦੂਜੀ ਫਲੈਸ਼: ਉਹੀ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਦਮੀ ਔਰਤ ਤੇ ਨਿੱਕਾ ਮੁੰਡਾ ਮੁਨਸਿਫ ਦਿਸੇ ਕਾਜ਼ੀ ਮੂਹਰੇ ਫਰਿਆਦੀ ਮੁਦਰਾ 'ਚ ਦਿਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਲ ਹੀ ਸ਼ਾਹ ਖੜਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਮਰਦ ਔਰਤ ਸ਼ਾਹ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਕਾਜ਼ੀ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਨਿੱਕੇ ਮੁੰਡੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਰਹਿਮ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਾਜ਼ੀ ਵੱਲ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਦੇ ਉਸਨੂੰ ਨਾਲ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਜ਼ੀ ਸ਼ਾਹ ਵੱਲ ਵਿਅੰਗਮਈ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਹ ਕਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੈਨਤ ਨਾਲ ਪਰੇ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਲੰਬੇ ਚੋਗੇ ਦੀ ਵੱਖੀ ਵੱਲੀ ਜੇਬੀ 'ਚ ਕੁਝ ਤੁੰਨਦਾ ਹੈ। ਕਾਜ਼ੀ ਮੁੜ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਆਣ ਖੜਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਅਪਣੀ ਲੰਬੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਫਤਵਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੁੜ ਗਿੜਗਿੜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਜ਼ੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪੈਰ ਫੜ ਫੜ ਕੇ ਜੋਦੜੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਿੱਕਾ ਮੁੰਡਾ ਪਰੇ ਸਹਿਮਿਆਂ ਖੜਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਾਜ਼ੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇ ਧੱਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਣੇ ਚੋਬਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਾਂਗਾ ਵਾਲੇ ਚੋਬਦਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਟੁੱਟ ਪਏ ਹਨ। ਕਾਜ਼ੀ, ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਦਰਬਾਨ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਾਂ ਬਾਪ ਤੇ ਨਿੱਕਾ ਮੁੰਡਾ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਵੱਠੇ ਪਏ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਰਦ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਹੱਥ ਫੈਲਾ ਕੇ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਨਿਗਾਹਾਂ ਗੱਡੀ ਖੜਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਤੇ ਨਿੱਕਾ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਉਪਰ ਵੱਲ ਟਿਕਟਿਕੀ ਲਾ ਕੇ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਫਲੈਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਢਾਂਡੀ ਸੁਰ 'ਚ ਸਾਥ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਲੈਸ਼ ਮੱਧਮ ਪੈਂਦੀ ਪੈਂਦੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਲੁੱਟੇ ਪੁੱਟੇ...ਡਿੱਗੇ ਢੱਠੇ

ਲੋਕ ਫੇ ਆਉਂਦੇ

ਮੁਨਸਿਫ ਦੁਆਰ।

ਉਹ ਗਿੜਗਿੜਾਉਂਦੇ ਇਨਸਾਫ ਲਈ

ਲਾਚਾਰ ਨਿਸੱਤੇ...ਹੱਥ ਪਸਾਰ।

ਲੋਟੂਆਂ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈ ਕੇ...ਮੁਨਸਿਫ (?)

ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਂਦੇ ਦੁਰਕਾਰ॥

ਧਰਤੀ ਉਤਲੇ ਇਨਸਾਫ ਦੇ ਕੋਹੇ

ਓੜਕ ਲੋਕੀਂ, ਲੁੱਟੇ...ਖੋਹੇ

ਅਸਮਾਨਾਂ ਵੱਲ ਹੁੰਦੇ ਆਸਾਵਾਰ:

"ਕੋਈ ਤਾਂ ਹੋਵੇ ਸਾਡਾ ਗੁਮਖਾਰ।

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਇਹਨਾਂ ਲੋਟੂ ਹਾਕਮ-ਮੁਨਸਿਫਾਂ

ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਭੰਨੇ ਸਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ।

ਸਾਡੀ ਰੂਹ ਦੀ ਕੁਰਲਾਹਟ ਨੂੰ

ਜੋ ਪਹੁੰਚਾਵੇ ਸੱਚੇ ਦਰਬਾਰ।

ਕੋਈ ਤਾਂ ਹੋਵੇ

ਸਾਡਾ ਗਮਖਾਰ..."।

ਅੰਧਕਾਰ ਸੀ ਅੰਧਕਾਰ

ਅੰਧਕਾਰ ਹੀ ਅੰਧਕਾਰ॥

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

(ਸਟੇਜ ਤੇ ਮੁੜ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ। ਪਿੱਠਭੂਮੀਂ ਚੋਂ ਹਨੇਰੀ ਝੱਖੜ ਤੇ ਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਬੱਦਲ ਗੜਕਣ ਤੇ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਗੜਗੜਾਹਟ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਇਕਦਮ ਸੰਨਾਟਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੁੜ ਇਹੀ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਉਭਰਨ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ।)

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਤੀਸਰੀ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਗੋਲਾਕਾਰ ਫਲੈਸ਼ ਸਟੇਜ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਉੱਤਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ:

ਤੀਸਰੀ ਫਲੈਸ਼: ਉਹੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਜੋਗੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਦਿਸਦੇ ਇਕ ਅਧਖੜ ਬੰਦੇ ਮੂਹਰੇ ਹੱਥ ਬੰਨੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਮੱਥੇ ਰਗੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੋਗੀ ਅੱਖਾਂ ਮੁੰਦੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਫਰਿਆਦ ਜ਼ਾਰੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੋਗੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਆਈ ਸਾੜਸਤੀ ਦੀ ਕਸਰ ਵਰਗੇ ਗਰੁਹ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਰੁਹ ਟਾਲਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਾਮੱਗਰੀ ਪਤਨੀ ਹੱਥ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ ਤੌਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰ ਔਰਤ ਅਪਣੇ ਪੱਲੇ ਦੀ ਪੋਟਲੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੰਨੀ ਜੋਗੀ ਅੱਗੇ ਖੜੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੋਟਲੀ ਦੀ ਗੰਢ ਖੋਲ ਕੇ ਜੋਗੀ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਔਰਤ ਨੇ ਪੱਲੇ ਦਾ ਇਕ ਸਿਰਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਘੁੰਡ ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੋਗੀ ਉਸਦੇ ਘੁੰਡ ਵਾਲੇ ਹੱਥ ਤੇ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਘੁੰਡ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਘੁੰਡ ਕੱਢੀ ਰੱਖਣ ਤੇ ਬਜ਼ਿਦ ਹੈ। ਜੋਗੀ ਨੂੰ ਭਿਖਿਆ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੋਗੀ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੀ ਭਿਖਿਆ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਡਿਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਔਰਤ ਦੇ ਉਦਾਲੇ ਚੱਕਰ ਕੱਢ ਕੇ ਮੰਤਰ ਜਿਹੇ ਉਚਾਰਨ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਉਸਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਘੁੰਡ ਹਟਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੋਗੀ ਔਰਤ ਵੱਲ ਪਾੜ ਖਾਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਨਜ਼ਰਾਂ ਝੁਕਾਈ ਖੜੀ ਹੈ। ਜੋਗੀ ਕਦੇ ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪਲੋਸਦਾ ਹੈ ਕਦੇ ਉਸਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਲਟ ਸੰਵਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਠੋਡੀ ਫੜ ਕੇ ਉਤਾਂਹ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਥਰੂ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਫਲੈਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਢਾਡੀ ਸੁਰ 'ਚ ਸਾਥ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਲੈਸ਼ ਮੱਧਮ ਪੈਂਦੀ ਪੈਂਦੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਝੇ ਦਿਲ...ਅਨਾਥੀਆਂ ਰੂਹਾਂ
ਫਿਰ ਧਰਤੀ ਦੇ...ਨਾਥਾਂ ਸਿੱਧਾਂ ਕੋਲੋਂ
ਚਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਟੋਲਣ ਲੱਗਦੀਆਂ।
ਸਿੱਧੇ-ਸਾਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਿਕਲਾਂ
ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਦੱਸਦੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ।
ਪਰ-ਕਟੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਦਿਲਾਂ ਦੁਆਲੇ
ਰਾਹੂ ਕੇਤੂਆਂ ਦਾ
ਬੁਣਦੇ ਜਾਲ ਚੱਕਰਧਾਰ॥
ਲੁੱਟ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਕੇ
ਬੇਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਲਾਚਾਰ॥
"ਕੋਣ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹੇ ਪਾਵੇ,
ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਜੋਗ ਸਿਖਾਵੇ।

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਤਿਆਗੀਆਂ ਨੂੰ
ਜੋ ਦੱਸੇ, ਵੱਸ ਕਰਨਾ
ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਕਾਮ, ਹੰਕਾਰ।
ਦੁਰਕਾਰੇ ਰੂਹਾਂ-ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਬਣੇ ਜੋ ਠਾਹਰ॥
ਅੰਧਕਾਰ ਸੀ ਅੰਧਕਾਰ
ਅੰਧਕਾਰ ਹੀ ਅੰਧਕਾਰ॥

ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਗਰੀਬ ਹੋ ਗਏ ਨਿਢੇਏ,
ਮਹਿਲਾਂ, ਮੁਨਸਿਫਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਰ ਢੋਏ।
ਨਿਆਸਰੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਦਾ ਢਾਰਸ,
ਸਿੱਧ, ਗੋਰਖ ਨਾ ਜੋਗੀ ਕੋਇ।
ਘੋਰ ਹਨੇਰੇ ਕਲਯੁਗ ਢੋਇਆ,
ਚੰਨ ਸੂਰਜ ਦਾ ਇਕ ਇਕ ਦੁਆਰ॥
ਕੋਈ ਨਾ ਦਿਸਦਾ ਗਮਖਾਰ,
ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਲਵੇ ਜੋ ਸਾਰ।
ਰੋ ਰੋ ਧਰਤੀ ਕਰੇ ਪੁਕਾਰ
ਅਸਮਾਨਾਂ ਵੱਲ ਬਾਂਹ ਪਸਾਰ॥
ਅੰਧਕਾਰ ਸੀ ਅੰਧਕਾਰ
ਅੰਧਕਾਰ ਹੀ ਅੰਧਕਾਰ॥

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

(ਸਟੇਜ ਤੇ ਮੁੜ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ। ਪਿੱਠਭੂਮੀਂ ਚੋਂ ਹਨੇਰੀ ਝੱਖੜ ਤੇ ਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਬੱਦਲ ਗੜਕਣ ਤੇ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਗੜਗੜਾਹਟ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਇਕਦਮ ਸੰਨਾਟਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੁੜ ਇਹੀ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਉਭਰਨ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਧਾਰਾ ਸਟੇਜ ਤੇ ਉਤਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਗੋਲਾਈ ਵਿੱਚ ਫੈਲਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਸਟੇਜ ਇੱਕਦਮ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਜਗਮਗਾ ਉਠਦੀ ਹੈ।) ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਚੋਂ ਗੀਤ ਉਭਰਦਾ ਹੈ:

ਹੋਇਆ ਸੱਚ ਦਾ ਉਜਾਲਾ
ਹਰ ਨੇਰੂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ।
ਸਿਰ ਤਲੀ ਧਰ ਆ ਜਾਓ
ਜਿਹਨੇ ਜਿਹਨੇ ਸੱਚ ਪਾਉਣਾ॥

ਸੂਹੇ ਸੁੱਚੇ ਸੱਚ ਵਾਲੀ
ਜੇਤ ਜਗੀ ਨਨਕਾਣੇ
ਜਿਸ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦੀ
ਸਭ ਨੇਰੂ ਮੁਕਾਣੇ।
ਆਪਾ ਬਾਲੂ ਬਾਲੂ ਜੀਹਨੇ
ਚੱਪਾ ਚੱਪਾ ਰੁਸ਼ਨਾਉਣਾ॥

ਸੀਨ - 2

ਪੰਡਿਤ ਸਤਿਆਪਾਲ ਅਪਣੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਮੰਜੀ ਤੇ ਬੈਠੇ ਕੋਈ ਪੋਥੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਹਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਠੱਕ ਠੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸਤਿਆਪਾਲ ਉੱਠ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੰਡਿਤ ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸਤਿਆਪਾਲ: ਵਾਹ! ਵਾਹ!! ਧੰਨ ਭਾਗ ਪੰਡਿਤ ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ ਜੀ। ਲੰਘ ਆਓ।
ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਹਰੀ ਓਮ! ਹਰੀ ਓਮ!! ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਸਭ ਕੁਸ਼ਲ ਮੰਗਲ ਤੇ ਹੈ?
ਸਤਿਆਪਾਲ: ਇਕਦਮ ਕੁਸ਼ਲ ਮੰਗਲ !! ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਏ। ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਾਓ?
ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਬੱਸ ਭਗਵਨ ਦੀ ਮਿਹਰ ਏ। (ਪੋਥੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ) ਕੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਓ?
ਸਤਿਆਪਾਲ: ਅੱਜ ਪ੍ਰਭੂ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਤੇ ਭੀਲਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸਾਂ।
ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਹਰੇ ਰਾਮ! ਰਾਮ ਰਾਮ!! ਕਿਆ ਮੰਗਲਮਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਏ। ਇਕ ਸੇਵਕ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਨ!
ਸਤਿਆਪਾਲ: ਪਰ ਮੈਂ ਅੱਜ ਇਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬੜਾ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ।
ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: (ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ) ਭਲਾ ਉਹ ਕਿਉਂ ?

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

- ਸਤਿਆਪਾਲ: ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਨੀਚੀ ਜਾਤੀ ਦੀ ਭੀਲਣੀ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸਦੀ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ...ਪਰ
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਪਰ ਕੀ...?
- ਸਤਿਆਪਾਲ: ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਿਕਾਰਿਆ ਏ। ਅਸੀਂ ਹਰ ਹੀਲੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਏ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਤੱਕ ਨਾ ਪੈ ਸਕੇ। ਅੱਜ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੜ੍ਹਦੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਮੈਨੂੰ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਤੇ ਨਰ ਨਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਹ ਕਰੁਣਾਮਈ ਚੀਖੋ ਪੁਕਾਰ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਧਰਮ ਪੰਚਾਇਤ ਸਿੱਕਾ ਢਾਲ ਕੇ ਪਾਉਂਦੀ ਏ। ਕੇਹੀ ਵਿਡੰਬਨਾ ਏ, ਕਿ ਰਾਮ ਦੇ ਭਗਤ ਅੱਜ ਭੀਲਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਨਾਲ ਭਿੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਭੁੱਲਦੇ ਓ ਸਤਿਆਪਾਲ ਜੀ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਂ ਦਾ ਜਾਪ ਸ਼ੁੱਧ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਏ। ਤੇ ਇਕ ਪੰਡਿਤ ਹੀ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਏ। ਸੂਦਰ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਨਰ ਨਾਰੀ ਇਸ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਈਂ।
- ਸਤਿਆਪਾਲ: ਇਹ ਜਾਤਾਂ ਤੇ ਵਰਨ ਆਸ਼ਰਮ ਵੀ ਤਾਂ ਪੰਡਿਤਾਂ ਨੇ ਹੀ ਘੜੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਕੋਈ ਜਨਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸੂਦਰ ਤੇ ਕੋਈ ਜਨਮ ਕਰ ਕੇ ਪੰਡਿਤ। ਜਦ ਕੇ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਇੱਕੋ ਨੂਰ ਤੋਂ ਜਨਮਦਾ ਏ...ਸਭ ਦੇ ਜਗਤ 'ਚ ਆਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਤਰੀਕਾ ਇੱਕੋ ਏ...ਸਭ ਦੀਆਂ ਨਸਾਂ 'ਚ ਇੱਕੋ ਰੰਗਾ ਖੁੰਨ ਏ। ਫਿਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਮਣ ਕਹੀਏ ਤੇ ਕਿਸਨੂੰ ਸੂਦਰ?
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਪਰ ਇਹ ਜਨਮ ਤਾਂ ਪੂਰਬਲੇ ਕਰਮਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਦਾ ਫਲ ਏ ਨਾ। ਜੋ ਜੋ ਕਰੇਗਾ ਸੋ ਸੋ ਪਾਏਗਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ੰਕਾ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੀ ਨਈਂ।
- ਸਤਿਆਪਾਲ: ਪੰਡਿਤ ਸੁਜਾਨ ਜੀ, ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ...ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਸੂਦਰ ਏ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਮ ਲੈਣ ਦੇਣਾ ਏ ਨਾ ਸੁਣਨ। ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਨਮ ਲਈ ਪੂਰਬਲੇ ਜਨਮ 'ਚ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਮ ਲੈਣ ਸੁਣਨ ਦੀ ਆਵੱਸ਼ਕਤਾ ਹੋਈ। ਸੋ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਜਨਮ 'ਚ ਸੂਦਰ ਏ ਉਹ ਅਗਲੇ 'ਚ ਵੀ ਸੂਦਰ ਤੇ ਇਸ ਜਨਮ ਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਗਲੇ 'ਚ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ!!
(ਬਦਲ ਕੇ) ਖੈਰ...ਛੱਡੋ ਮੈਂ ਵੀ ਕੀ ਕਥਾ ਛੇੜ ਬੈਠਾ...ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਾਓ...ਸੱਚ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਏਸ ਵੇਰ ਹਰਦੁਆਰ ਪੁਰਵ ਤੇ ਗਏ ਸਾਓ! ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ ਪੁਰਵ ਏਸ ਵੇਰ?
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਕੁਝ ਨਾ ਪੁੱਛੋ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਏਸ ਵੇਰ ਤਾਂ ਪੁਰਵ ਬੜਾ ਬੇਸੁਆਦਾ ਰਿਹਾ....
- ਸਤਿਆਪਾਲ: ਬੇਸੁਆਦਾ....?? ਐਸਾ ਵੀ ਕੀ ਹੋਇਆ ਓਥੇ?
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਜਦ ਸਭ ਲੋਗ ਪਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਰਗ ਚੜਾਉਣ ਲਈ ਸੂਰਯ ਦੇਵ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਬੰਦਾ ਓਥੇ ਆ ਗਿਆ
- ਸਤਿਆਪਾਲ: ਅਜੀਬ ਬੰਦਾ ??
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਹਾਂ। ਉਹਨੇ ਭਗਵੇਂ ਰੰਗ ਦਾ ਲੰਬਾ ਚੋਗਾ...ਲੱਕ ਦੁਆਲੇ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਪੇਟੀ...ਸਿਰ ਉਪਰ ਨੋਕਦਾਰ ਟੋਪੀ...ਮੱਥੇ ਤੇ ਕੇਸਰ ਦਾ ਤਿਲਕ ਲਗਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।
- ਸਤਿਆਪਾਲ: ਫੇਰ..?

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਫੇਰ ਕੀ...ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਸੂਰਜ ਦੇਵ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬੁੱਕ ਭਰ ਭਰ ਪਾਣੀ ਪੱਛੋਂ ਤਰਫ ਸੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ "ਭਲੇਮਾਣਸ ਇਹ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਏਂ..." ਤਾਂ ਪਤੈ ਉਸ ਕੀ ਕਿਹਾ?
- ਸਤਿਆਪਾਲ: (ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ) ਕੀ?
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ...ਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਪਣੇ ਤਾਜ਼ਾ ਬੀਜੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ..ਤੇਰੇ ਸੁੱਟੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਇਹ ਬੁੱਕ ਦੇ ਸੌ ਮੀਲ ਦੂਰ ਤੇਰੇ ਖੇਤਾਂ ਤੀਕ ਕਿਵੇਂ ਪੁਜਣਗੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁੱਟਿਆ ਪਾਣੀ ਅਗਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ..!!
- ਸਤਿਆਪਾਲ: (ਹੱਸਦਾ ਹੈ)
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਤੁਸੀਂ ਹੱਸ ਰਹੇ ਓ...ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਇਹ ਤਾਂ ਏਸ ਵੇਰ ਬੜੀ ਅਪਸ਼ਗਨੀ ਹੋਈ ਪੁਰਵ ਤੇ...।
- ਸਤਿਆਪਾਲ: (ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ) ਮੈਨੂੰ ਪਤੈ ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ!!
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਕੌਣ ਸੀ...!! ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤੈ? ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਓ?
- ਸਤਿਆਪਾਲ: ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਜਾਣਦੈਂ ਪੰਡਿਤ ਜੀ...ਬਿਲਕੁਲ!! ਇਹ ਉਹੀ ਹੋ ਸਕਦੈ...ਮਹਿਤਾ ਕਾਲੂ ਦਾ ਨਾਨਕ !!
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਹਾਂ..ਹਾਂ ਨਾਮ ਤਾਂ ਇਹੀ ਬਤਾਇਆ ਸੀ ਉਸਨੇ..."ਨਾਨਕ"। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਦੇ ਓ?
- ਸਤਿਆਪਾਲ: ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਜਦ ਉਸਦੇ ਜਨੇਊ ਪਾਉਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਵੀ ਨਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਸਾਂ।
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਫੇਰ...!!
- ਸਤਿਆਪਾਲ: ਫੇਰ ਕੀ...ਜਦ ਨਾਨਾ ਜੀ ਹਾਲੇ ਚਾਉਕੀ ਲਾ ਕੇ ਕਾਰ ਹੀ ਕੱਢ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਆਣ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ,"ਮੈਂ ਇਹ ਜਨੇਊ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ।
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਹਰੀ ਓਮ! ਹਰੀ ਓਮ!! ਜਨੇਊ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ...ਏਡਾ ਨਾਸਤਿਕ!!
- ਸਤਿਆਪਾਲ: ਸੁਣੋ ਤਾਂ ਸਹੀ...ਪਤੈ ਉਸ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਨੇਊ ਪਾਇਆ..?
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਕਿਉਂ ਭਲਾ..?
- ਸਤਿਆਪਾਲ: ਉਸ ਕਿਹਾ ਇਹ ਚਾਰ ਕੌਡੀਆਂ ਮੁੱਲ ਦਾ ਧਾਗਾ ਤਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ..ਏਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਣੈ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਫਿਰ ਐਸਾ ਜਨੇਊ ਪਾਈਏ ਜੋ ਧੁਰ ਨਾਲ ਜਾਵੇ।
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਜਨੇਊ ਹੋਇਆ..?
- ਸਤਿਆਪਾਲ: ਉਹ ਜਨੇਊ ਦਇਆ ਦੀ ਕਪਾਹ ਤੋਂ ਕੱਤੇ ਹੋਏ ਸੰਤੋਖ ਦੇ ਸੂਤ ਨੂੰ ਜਤ ਦੀ ਗੰਢ ਲਾ ਕੇ ਸੱਤ ਦੀ ਵੱਟ ਚੜਾਨ ਨਾਲ ਬਣਦੈ..।
- ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਜਨੇਊ ਨਾ ਕਦੇ ਸੁਣਿਆਂ ਨਾ ਕਦੇ ਵੇਖਿਆ...!!
- ਸਤਿਆਪਾਲ: ਬੱਸ ਏਹੀ ਤਾਂ ਦਲੀਲ ਹੈ ਉਸਦੀ..ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਨਾਮ ਦਾ ਜਨੇਊ ਹੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਤਾਣ ਧਾਰਮਿਕ ਦਿਸਣ ਤੇ ਹੀ ਲੱਗਾ ਹੋਇਐ...ਪਰ ਧਾਰਮਿਕ ਦਿਸਣਾ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹੋਣਾ ਦੋ ਅਲੱਗ ਗੱਲਾਂ ਨੇ।

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਨਾਲ ਵੀ ਧੋਖਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ। ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ ਐਸੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦਾ ਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਖਾਤਿਰ ਪਾਏ ਜਨੇਊ ਦਾ...ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਧੁਰ ਆਤਮਾਂ 'ਚ ਲਹਿ ਗਈ ਤੇ ਬੱਸ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮੈਂ...(ਇਕਦਮ ਕਹਿੰਦਾ ਕਹਿੰਦਾ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: (ਉਤਸੁਕਤਾ ਭਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ) ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਕੀ...?

ਸਤਿਆਪਾਲ: ਜਨੇਊ ਪਾਉਣਾ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਬੱਸ...।

ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: (ਦੋਹਾਂ ਕੰਨਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਦਿਆਂ) ਹਰੀ ਓਮ! ਹਰੀ ਓਮ!! ਇਹ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਓ। ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਓ ਤੁਸੀਂ...ਸਤਿਆਪਾਲ ਜੀ...ਇਹ ਤਾਂ ਸਰਾਸਰ ਧੋਖਾ ਏ...ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਏਸ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦੈ ??

ਸਤਿਆਪਾਲ: ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ...ਮੈਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਈਂ ਦੇ ਸਕਦਾ।

ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਸਤਿਆਪਾਲ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਏ ਕਿ ਜੇ ਧਰਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਇਹ ਗੱਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਨੇਊ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਦੇ?

ਸਤਿਆਪਾਲ: ਇਹ ਗਲਤ ਏ। ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ...ਮੈਂ ਜਨੇਊ ਪਹਿਨਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਅਸਲੀ।

ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: (ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ) ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਅਸਲੀ ਜਨੇਊ ਵਿਖਾਲ ਸਕੋਗੇ..??

ਸਤਿਆਪਾਲ: ਹਾਂ..ਹਾਂ!! ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਸਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਅੱਖ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਕਿਉਂ ਨਾ ਵੇਖ ਸਕੇਗਾ!!

ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪਏ ਓ?

ਸਤਿਆਪਾਲ: ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ ਜੀ, ਮੈਂ ਹਿੰਦੂ ਹਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਹਾਂਗਾ...ਬੱਸ ਫਰਕ ਏਨਾ ਏ ਕਿ ਹੁਣ ਮੈਂ ਸੱਚਾ ਹਿੰਦੂ ਹਾਂ। ਨਾਲੇ ਨਾਨਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਧਰਮ ਬਦਲਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ। ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਲਈ ਧਰਮ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਆਪੋ ਅਪਣੇ ਧਰਮ 'ਚ ਪੱਕੇ ਤੇ ਅਸਲੀ ਹੋਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਏ। ਤੇ ਮੈਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪੱਕਾ ਹਾਂ।

ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਮੁਖੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਰਚਾ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤਾਂ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ...ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੰਡਿਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੀ।

ਸਤਿਆਪਾਲ: ਨਾਨਕ ਕਹਿੰਦਾ ਏ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਪਹਿਰਾਵਿਆ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਈਂ। ਉਹ ਰੀਤਾਂ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਬੱਸ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਏ।ਉਹਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਮੂਲ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣਾ ਤੇ ਜਾਨਣਾ ਏ। ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਏ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਦਰਸਾਏ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਸੱਚਾ ਹਿੰਦੂ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਏ।

ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਸਤਿਆਪਾਲ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਚੋਂ ਬੇਦਖਲ ਵੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀਆਂ ਨੇ! ਸੋਚ ਲਵੋ !!

ਸਤਿਆਪਾਲ: ਬਿਲਕੁਲ...ਜਿਹੜਾ ਧਰਮ ਅਸਲ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜੇ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਪਹਿਰਾਵਿਆਂ ਤੇ ਭੇਖਾਂ ਪਾਖੰਡਾਂ

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਨਾਲ ਜੋੜੇ। ਜਿਹੜਾ ਧਰਮ ਅਸਲ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਤੇ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਡਰਾਵੇ ਦੇਵੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ।

(ਪੰਡਿਤ, ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੰਡਿਤ ਸਤਿਆਪਾਲ ਵਲ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਪੰਡਿਤ ਸਤਿਆਪਾਲ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਟੇਜ ਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ ਕੋਲ ਆਣ ਕੇ)

ਪੰਡਿਤਾਣੀ: ਲਓ ਪੰਡਿਤ ਜੀ, ਜਲ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰੋ। ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਏ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਅਉਂਦੇ ਹੀ ਬਹਿਸ 'ਚ ਪੈ ਗਏ।

ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: ਨਾ..ਨਾ...ਮੈਂ ਇਸ ਘਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਏਸ ਘਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਭਿੱਟਿਆ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਚੱਲਾਂਗਾ ਹੁਣ ਬੱਸ...(ਉਠ ਕੇ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ) ਹਰੀ ਓਮ! ਹਰੀ ਓਮ!!

ਸਤਿਆਪਾਲ: (ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਬਾਹਾਂ ਉਲਾਰ ਕੇ)
ਸੁਣ ਵੇਖ ਲੋਕਾ ਏਹੋ ਵਿਡਾਣੁ
ਮਨ ਅੰਧਾ ਨਾਉਂ ਸੁਜਾਨ॥

ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ: (ਦੋਹਾਂ ਕੰਨਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਤੁਰਦਿਆਂ) ਰਾਮ! ਰਾਮ!! ਰਾਮ! ਰਾਮ!!

ਸਤਿਆਪਾਲ: (ਠਾਹਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ) ਚਲੇ ਜਾਓ...ਚਲੇ ਜਾਓ ਪੰਡਿਤ ਜੀ!! ਪਰ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਭੱਜੋਗੇ ਸੱਚ ਤੋਂ।

(ਜਾਂਦੇ ਪੰਡਿਤ ਸੁਜਾਨ ਦੇਵ ਮਗਰ ਜੋਸ਼ 'ਚ ਆ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਪੰਡਿਤ ਸਤਿਆਪਾਲ ਬਾਹਾਂ ਉਲਾਰ ਉਲਾਰ ਕੇ ਕੂਕਦਾ ਹੈ)

ਮੱਥੇ ਤਿਲਕ ਹੱਥ ਮਾਲਾ ਬਾਨਾ
ਲੋਗਨ ਰਾਮ ਖਿਲੋਨਾ ਜਾਨਾ॥

(ਸਤਿਆਪਾਲ ਦੀ ਪਤਨੀ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦੌੜ ਕੇ ਬੁਹਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।)

ਪੰਡਿਤਾਣੀ: ਹੋਸ਼ ਕਰੋ! ਹੋਸ਼!! ਇਹ ਕੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਓ।

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਸਤਿਆਪਾਲ: (ਹੋਰ ਤੈਸ ਵਿੱਚ) ਭਾਗਵਾਨੇ ਹੋਸ਼ ਤੇ ਹੁਣ ਆਇਆ ਏ। ਹੁਣ ਤੀਕ ਤਾਂ ਬੇਹੋਸ਼ੀ 'ਚ ਹੀ ਸਾਂ। ਤੂੰ ਬੂਹੇ ਨਾ ਢੋ... ਬੂਹੇ ਖੋਲ... ਮੈਨੂੰ ਗਲੀ ਗਲੀ ਕੂਕਣ ਦੇ ਇਸ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤੀ ਬਸਤੀ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਦੇ। ਉਏ ਮੇਰਿਓ ਲੋਕੋ... ਉਠੋ ਓਏ... ਦਿਨ ਚੜ ਆਇਆ ਏ। ਇਹ ਸੌਣ ਦਾ ਨਈਂ... ਜਾਗਣੇ ਦਾ ਵੇਲਾ ਏ। ਇਹਨਾਂ ਅੰਨੇ "ਸੁਜਾਨਾਂ" ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਕੇ ਕਿਉਂ ਜਨਮ ਅਜਾਂਈ ਗੁਆਉਂਦੇ ਓ ਪਏ।

ਪੰਡਿਤਾਣੀ: (ਉਸਦੀਆਂ ਉਲੱਰੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਦਿਆਂ) ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਜੋਸ਼ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ ਬਣ ਜਾਣਾ ਏ।

ਸਤਿਆਪਾਲ: ਭਾਗਵਾਨੇ ਤੂੰ ਘਬਰਾ ਨਾ... ਇਹ ਸਿਰਫ ਜੋਸ਼ ਨਈਂ ਇਹ ਸੱਚ ਦੀ ਹੋਸ਼ ਵਾਲਾ ਜੋਸ਼ ਏ। ਇਹ ਸੱਚ ਦੀ ਜਾਗ ਏ। ਨਾਨਕ ਇਹੀ ਵੰਡਦਾ ਏ... ਤੇ ਨਾਨਕ ਵਾਂਗ ਇਸਨੂੰ ਗਲੀ ਗਲੀ... ਮੁੱਹਲੇ ਮੁੱਹਲੇ... ਪ੍ਰਾਂਤ ਪ੍ਰਾਂਤ... ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਵੰਡਣ ਦੀ ਲੋੜ ਏ। ਅੱਜ ਇਹੀ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਸੁੱਚ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਈਮਾਨ ਏ। ਇਸਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਝੂਠਾ ਏ।

ਪੰਡਿਤਾਣੀ: ...ਪਰ ਇਵੇਂ ਰੋਲੀ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ। ਨਾਲੇ ਪੰਡਿਤ ਸੁਜਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਕਾਹਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਪਤਾ ਨਈਂ ਕੀ ਮਸਲਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇ।

ਸਤਿਆਪਾਲ: ਕੀ ਕਰੇਗਾ ? ਮੁਖੀਆਂ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੀ ਨਾ। ਮੈਂ ਹਰ ਥਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੇ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਘਬਰਾ।

ਪੰਡਿਤਾਣੀ: ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਗੱਲ ਨਈਂ... ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਸੁਣਾ ਗਿਆ ਏ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਚੋਂ ਬੇਦਖਲ ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਏ।

ਸਤਿਆਪਾਲ: ਭਾਗਵਾਨੇ... ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਧਰਮ ਚੋਂ ਛੇਕਣ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਧਰਮ ਚੋਂ ਛੇਕਣ ਲਈ ਧਰਮ ਦੇ ਅਰਥ ਪਤਾ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੇ... ਤੇ ਜੇ ਧਰਮ ਸੱਚੇ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਅੰਦਰ ਵਸਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਨੂਰ ਚੋਂ ਉਪਜੀ ਖਲਕਤ ਜਾਣ ਕੇ ਅਪਣੀ ਨਿੱਘੀ ਬੁੱਕਲ ਬਖਸ਼ਦਾ ਏ ... ਨਾ ਕੇ ਠੁਕਰਾਉਂਦਾ ਏ... ਧਰਮ ਜੋੜਦਾ ਏ ਤੋੜਦਾ ਨਹੀਂ। ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਧਰਮ ਦੇ ਇਸ ਅਰਥ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਤਲਬ ਨੇ ਮੈਂ ਅੱਜ ਇਸ ਜਗਾਹ.. ਇਸ ਸਮੇਂ... ਇਸੇ ਪਲ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਜਾਣਕੇ ਅਜਿਹੇ ਧਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਜੀਵਨ ਚੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

(ਪਤਨੀ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੰਡਿਤ ਸਤਿਆਪਾਲ ਦੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸਤਿਆਪਾਲ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਇਕ ਅਲੌਕਿਕ ਵਜਦ ਵਿੱਚ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਠਭੂਮੀ ਚੋਂ ਸੰਖ ਪੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਖਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਅਸੰਖ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।)

(ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਫੇਡ ਆਉਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।) ਪਿਠਭੂਮੀ ਚੋਂ ਗੀਤ ਉਭਰਦਾ ਹੈ:

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਨਵੀਂ ਨਿੰਗਰ ਨਰੋਈ
ਚੱਲੀ ਰੀਤ ਨਿਰਾਲੀ
ਕੱਟ ਜਿਹਨੀ ਜ਼ਜ਼ੀਰਾਂ
ਦੇਵੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਪੌਣਾ ਵਾਲੀ।
ਕਿਰਤੀ ਲਹਿਣਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਸ
ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬਣਾਉਣਾ॥

ਪੜ੍ਹੋ , ਲਿਖੋ ਤੇ ਵਿਚਾਰੋ
ਜਿਹਨੀ ਅੰਧਕਾਰ ਜਾਏ।
ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਨੇ, ਪੈਂਤੀ,
ਐਸੇ ਦੀਪ ਰੁਸ਼ਨਾਏ।
ਜਿਹਨਾਂ ਯੁੱਗਾਂ ਯੁੱਗਾਂ ਤੀਕ
ਜਿਹਨ ਜਿਹਨ ਰੁਸ਼ਨਾਉਣਾ॥
ਸਿਰ ਤਲੀ ਧਰ ਆ ਜਾਓ.....॥

ਵਸਾਇਆ ਦਿਲੀਂ ਸੱਚ ਜਿਹਨਾਂ
ਓਹੋ ਰਹੇ ਨਾ ਨਿਥਾਵੇਂ
ਨਿਥਾਵਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖੇ
ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੇਂ।
ਨਿਓਟੇ ਨ-ਧਿਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ
ਦਿਲ ਮਹਿਲੀਂ ਵਸਾਉਣਾ॥

ਸੀਨ - 3

ਸਟੇਜ ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਟਹਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਇੱਕ ਅਹਿਲਕਾਰ ਸਟੇਜ ਤੇ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਟਹਿਲ ਰਿਹਾ ਸਿੱਖ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਜ਼ਰਾ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅੱਗੇ ਖੜੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਕਬਰ ਦਾ ਅਹਿਲਕਾਰ ਉਸ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: (ਸਿੱਖ ਨੂੰ) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਦਾ ਦਰਬਾਰ ਇਸੇ ਪਾਸੇ ਹੈ?

ਸਿੱਖ: ਜੀ ਹਾਂ। ਹੁਕਮ ਕਰੋ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਕੁਝ ਨਈਂ ਬੱਸ।

(ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਏ। ਸਿੱਖ ਚੋਬਦਾਰ ਬਾਂਹ ਅੱਗੇ ਕਰ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।)

ਸਿੱਖ: ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ ਕੋਤਵਾਲ ਸਾਹਿਬ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਰ ਨਈਂ ਜਾ ਸਕਦੇ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਅੰਦਰ ਨਈਂ ਜਾ ਸਕਦੇ? ਉਹ ਕਿਉਂ ਬਈ?

ਸਿੱਖ: ਕੋਤਵਾਲ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰਵਿਚਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੇ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਮਿਲ ਨਈਂ ਸਕਦੇ... ਤੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਟਿਕਾਣੇ ਏ। ਤੈਨੂੰ ਪਤੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਖਾਸ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹਾਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਕੋਲ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ: ਪਰ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਨਈਂ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਹੱਦ ਕਰਦਾ ਏਂ ਤੂੰ। ਹੁਣੇ ਹੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਅੰਦਰ ਆਏ ਨੇ। ਮੈਂ ਜ਼ਰਾ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਰੁਕ ਗਿਆ ਸਾਂ।

ਸਿੱਖ: ਕੋਤਵਾਲ ਸਾਹਿਬ, ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਏਥੇ ਆਏ ਜ਼ਰੂਰ ਨੇ ਪਰ ਹਾਲੇ ਉਹ ਏਸ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਨਈਂ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਨਈਂ...?? ਫਿਰ ਹੋਰ ਕਿੱਥੇ ਨੇ।

ਸਿੱਖ: ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ...।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ...?? ਪਰ ਆਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਹਾਂ!!

ਸਿੱਖ: ਕੋਤਵਾਲ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਏ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਮੰਨਵਾ ਰਹੇ ਓ?

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਸਿੱਖ: ਕੋਤਵਾਲ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਨਾ ਕੋਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਰਹਿੰਦਾ ਏ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਮੰਗਤਾ। ਸਭ ਇਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ..."ਏਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭ ਜਗ ਉਪਜਿਓ, ਕੌਣ ਭਲੇ ਕੇ ਮੰਦੇ।"

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਲੰਗਰ ਕਿੱਧਰ ਏ..?

ਸਿੱਖ: ਔਹ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲਾਨ ਵਿੱਚ....(ਸਟੇਜ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ)

(ਸਲਾਹੁਦੀਨ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਦਲਾਨ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਦਾ ਹਟਾ ਕੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਅੰਦਰ ਝਾਕਦਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਲੋਂ "ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ" ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਸੁਣਾਈ ਦੇਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਵੇਖਣ ਮਗਰੋਂ ਸਲਾਹੁਦੀਨ ਮੁੜ ਚੋਬਦਾਰ ਸਿੱਖ ਵੱਲ ਪਰਤਦਾ ਹੈ।)

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: (ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਤੌਖਲੇ ਨਾਲ) ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕੀਂ ਵੀ ਨੇ?

ਸਿੱਖ: ਲੰਗਰ ਸਭ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਏ...ਇਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਆ ਸਕਦਾ ਏ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਨਈਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਏ। ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਏ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਸਫ ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਖਾਣਾ ਖੁਆ ਰਹੇ ਓ...?

ਸਿੱਖ: ਕੋਤਵਾਲ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਨਾ ਕੋਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਰਹਿੰਦਾ ਏ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਮੰਗਤਾ। ਸਭ ਇਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ... ਏਥੇ ਦਾ ਦਸਤੂਰ ਇਹੀ ਏ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਪਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਈਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਸਿੱਖ: ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ?

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਹਾਂ...ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਇਹੀ ਕੋਈ ਮੂੜਾ, ਮੇਜ਼, ਕੁਰਸੀ ਅਦਿ ਦਾ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਲੰਗ ਥਾਂ।

ਸਿੱਖ: (ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ) ਨਹੀਂ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਮ ਜਾਂ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਈਂ। ਸਭ ਨੂੰ ਇਕ ਜਗਾਹ ਬਰਾਬਰ ਬੈਠ ਕੇ ਛਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਪਰ ਹੁਣ ਤੂੰ ਵੇਖੀਂ ...ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਔਖੇ ਸਨ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ...

ਸਿੱਖ: ਔਖੇ ਕਿਸ ਗੱਲੋਂ, ਕੋਤਵਾਲ ਸਾਹਿਬ?

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਹਰ ਦੂਜੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪੁੱਜਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਦੇ ਓ।

ਸਿੱਖ: ਅਪਮਾਨ...??

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਹਾਂ...ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੁੱਜੀ ਏ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਖਾਸਕਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੀਚਾ ਦੱਸਦੇ ਹੋ।

ਸਿੱਖ: ਕੋਤਵਾਲ ਸਾਹਿਬ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਰਵਣ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਾ ਕਹਿ ਸਕੋਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਣੀ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਉਸ ਪਰਮ ਉੱਚ ਤੀਕ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਏ ਜਿੱਥੇ ਨਾ ਕੋਈ ਉੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਏ ਨਾ ਨੀਚ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਤਾਂ ਨਿਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਪਤ ਨੇ,

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਨਿਓਟਿਆਂ ਦੀ ਓਟ, ਤੇ ਨਿਆਸਰਿਆਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਨੇ...ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖੀ ਲਈ ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੋਂ ਇਨਸਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ। ਸ਼ੁੱਭ ਇਨਸਾਨੀ ਅਮਲ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਨੇਗਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਮੱਕੇ ਮਦੀਨੇ ਸਭ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਦੱਸੀ ਸੀ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ...??

ਸਿੱਖ: ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਬਾਣੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹਿੰਦੂ ਸੱਚਾ ਏ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦਾਤਾ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਸੀ, "ਸ਼ੁੱਭ ਅਮਲਾਂ ਬਾਝੇ ਦੋਵੇਂ ਰੋਈ.."

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਕੀ ਮਤਲਬ?

ਸਿੱਖ: ਮਤਲਬ ਇਹ ਕੋਤਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹਿੰਦੂ ਅਮਲਾਂ ਵਲੋਂ ਸੱਚਾ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੱਚਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਢੇਈ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ...ਤੇ ਤੇਰਾ ਮਤਲਬ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ?

ਸਿੱਖ: ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਅਪਣੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਏ ਓਥੇ ਹਿੰਦੂ ਭਗਤਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰਾਂ ਤੇ ਬਿਨਾ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭੇਦ ਤੋਂ ਉਹ ਸਭ ਰਚਨਾਵਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਨੇ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਤੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁੱਭ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਏ...ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ਏ ਤਾਂ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਭਗਤਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰਾਂ ਤੇ ਬਿਨਾ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭੇਦ ਤੋਂ ਸਭ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਏ।

(ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਆਉਂਦਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ।)

ਸਿੱਖ: ਲਓ!! ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਲੰਗਰ ਛਕ ਕੇ ਆ ਗਏ ਨੇ, ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਖਬਰ ਕਰਾਂ।

(ਸਿੱਖ ਚੋਬਦਾਰ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਮੁੜ ਉਭਰਨ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਸਲਾਹੁਦੀਨ, ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਝੁਕ ਕੇ ਸਲਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਕਬਰ, ਸਲਾਹੁਦੀਨ ਕੋਲ ਆਣ ਕੇ।)

ਅਕਬਰ: ਸਲਾਹੁਦੀਨ, ਕਿਤਨਾ ਸਕੂਨ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਯਹਾਂ ਕੀ ਆਬੋ ਹਵਾ ਮੇਂ। ਲਗਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਮੈਂ ਕਿਸੀ ਔਰ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਮੇਂ ਆ ਗਯਾ ਹੂੰ।

(ਟਹਿਲਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਪਰਦੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਆ ਰਹੀ ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।)

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

- ਅਕਬਰ: ਸਲਾਹੁਦੀਨ, ਜੇ ਸਦਾਏਂ ਕੈਸੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈਂ?
- ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਸਾਹਿਬੇ ਆਲਮ ! ਸਿੱਖ ਇਸੀ ਤਰਾਹ ਸੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਕਰਤੇ ਹੈਂ...
- ਅਕਬਰ: ਕੈਸੀ ਮੁਹੱਬਤ ਸੇ ਭਰੀ ਹੁਈ ਪੁਕਾਰੇਂ ਹੈ ਜੇ...ਏਸੀ ਮੁਹੱਬਤ ਸੇ ਜਿਸੇ ਪੁਕਾਰਾ ਜਾਏ...ਵੇਹ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹਾਸਲ ਹੋਗਾ। ਵਾਹ! ਵਾਹ!! ਸੁੱਬਾਨ ਅੱਲਾ..."ਸਤਿਨਾਮ...ਵਹਿਗੁਰੂ"...ਸੁੱਬਾਨ ਅੱਲਾ।
- ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਗੁਸਤਾਖੀ ਮੁਆਫ, ਸਹਿਬੇ ਆਲਮ ਪਰ ਇਨ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਆਪਕੇ ਸਾਥ ਅੱਛਾ ਸਲੂਕ ਨਹੀਂ ਕੀਆ।
- ਅਕਬਰ: ਤੁਮ ਕਹਿਨਾ ਕਿਆ ਚਾਹਤੇ ਹੋ ਸਲਾਹੁਦੀਨ ? ਤਫਸੀਲ ਸੇ ਕਹੋ!
- ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਗੁਸਤਾਖੀ ਮੁਆਫ,ਸਾਹਿਬੇ ਆਲਮ, ਜੇ ਹੀ ਕਿ ਇਨਕੋ ਸਹਿਬੇ ਆਲਮ ਕੇ ਬੁਲੰਦ ਰੁਤਬੇ ਕੀ ਕੋਈ ਤਾਮੀਜ਼ ਨਹੀਂ। ਦੇਖੀਏ ਨਾ ਕੈਸੇ ਆਪਕੇ ਸਭ ਲੋਗੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਜ਼ਮੀਨ ਪੇ ਬਿਠਾ ਕਰ ਖਿਲਾਨੇ ਲਗੇ? ਔਰ ਫਿਰ?
- ਅਕਬਰ: ਔਰ ਫਿਰ...!!
- ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਗੁਸਤਾਖੀ ਮੁਆਫ ਸਾਹਿਬੇ ਆਲਮ, ਔਰ ਫਿਰ ਜੇ ਸਭ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਕੇ ਹੁਕਮ ਸੇ...(ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ) ਸਾਹਿਬੇ ਆਲਮ ਕੇ ਹੁਕਮ ਦੇਨੇ ਕੀ ਇਨਕੀ ਗੁਸਤਾਖ ਜ਼ੁਰਅਤ ?
- ਅਕਬਰ: (ਉਸਨੂੰ ਵਿੱਚੇ ਕੱਟਦਿਆਂ) ਮੱਤ ਭੂਲੋ...ਸਲਾਹੁਦੀਨ ਅਗਰ ਹਮ ਸਾਹਿਬੇ ਆਲਮ ਹੈਂ ਤੋਂ ਯੇਹ ਪੀਰ ਲੋਗ ਸਾਹਿਬੇ-ਦੋ-ਆਲਮ ਹੁਆ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਉਨਕਾ ਹੁਕਮ ਪਾਕ ਫੁਰਮਾਨ ਹੁਆ ਕਰਤਾ ਹੈ...ਜਿਸਕੀ ਤਾਮੀਲ ਹੋਨੀ ਚਾਹੀਏ।
- ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਆਪ ਬਜਾ ਫੁਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਸਾਹਿਬੇ ਆਲਮ ਲੇਕਿਨ ਇਨਕੋ ਆਪਕੇ ਲੀਏ ਕੋਈ ਖਾਸ ਇੰਤਜ਼ਾਮਾਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਏ ਥੇ।
- ਅਕਬਰ: ਸਲਾਹੁਦੀਨ ...ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਏ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਇਤਨੀ ਜ਼ੁਰਅਤ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਨੇ ਆਵਾਮ ਕੇ ਸਾਥ ਮਿਲ ਬੈਠ ਸਕੇ।ਆਜ ਇਨ ਲੋਗੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕਰ ਖਾਤੇ ਸਮਯ ਮੁਝੇ ਏਕ ਅਜਬ ਸਕੂਨ ਸਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁਆ ਹੈ। ਹਮ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਕੇ ਇਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਸੇ ਬੇਹੱਦ ਮੁਤਾਸਿਰ ਹੁਏ ਹੈਂ।
- (ਕੁਝ ਰੁਕ ਕੇ।)
- ਅਕਬਰ: ਔਰ ਸਲਾਹੁਦੀਨ ਜੇ ਰੋਟੀ ਜੋ ਮੁਝੇ ਆਜ ਯਹਾਂ ਪਰ ਨਸੀਬ ਹੁਈ ਹੈ ਇਸ ਰੋਟੀ ਕਾ ਲੁਤਫ ਇਕਦਮ ਅਲੱਗ ਸੇ ਹੈ। ਐਸਾ ਲਗਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਇਸੇ ਖਾਨੇ ਕੇ ਬਾਦ ਕੋਈ ਭੂਖ ਨਾ ਰਹੇਗੀ।
- ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਗੁਸਤਾਖੀ ਮੁਆਫ, ਸਹਿਬੇ ਆਲਮ, ਰੋਟੀ ਕਾ ਕਾਮ ਹੀ ਜੋ ਠਹਿਰਾ ਭੂਖ ਮਿਟਾਨਾ...
- ਅਕਬਰ: ...ਅਗਰ ਤੁਮਨੇ ਜੇ ਖਾਈ ਹੋਤੀ ਤੋ ਜਾਨਤੇ ਕਿ ਜੇ ਭੂਖ ਮਿਟਾਨੇ ਕੇ ਸਾਥ ਏਕ ਅਜਬ ਸਕੂਨ ਸੇ ਭੀ ਭਰ ਦੇਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਰੋਟੀ ਕੋ ਤੈਯਾਰ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਜਰੂਰ ਕੋਈ ਰਾਜ਼ ਕੀ ਬਾਤ ਛੁਪੀ ਹੈ...ਨਹੀਂ ਤੋ ਜੇ ਐਸਾ ਸਕੂਨ ਨਾ ਦੇ ਸਕੇ। ਜਾਨੇ ਜੇ ਲੋਗ ਇਸੇ ਕੈਸੇ ਤੈਯਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ?

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਸਾਹਿਬੇ ਆਲਮ ਇਸੇ ਪਕਾਨੇ ਵਾਲੇ ਔਰ ਇਸ ਲੰਗਰ ਕਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਸੁਨਾ ਹੈ ਹਰ ਸਾਸ ਖੁਦਾ ਤਾਲਾ ਕੋ ਯਾਦ ਫੁਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਸਭੀ ਕੋ ਖੁਦਾ ਕੇ ਏਕ ਜੈਸੇ ਬੰਦੇ ਸਮਝ ਕਰ ਪਯਾਰ ਸੇ ਖਿਲਾਤੇ ਹੈਂ।

ਅਕਬਰ: ਹਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਯੇਹ ਹਦਾਇਤ ਬੇਹੱਦ ਪਸੰਦ ਆਈ। ਦੇਖੋ ਕੈਸੇ ਆਹਲਾ ਢੰਗ ਸੇ ਵੁਹ ਸਾਰੀ ਖਲਕਤ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਨੇ ਕਾ ਪੈਯਾਮ ਦੇ ਰਹੇ ਹੈਂ। ਨਾ ਕੋਈ ਉਚਾ ਹੈ ਨਾ ਨੀਚਾ...ਨਾ ਕੋਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾ ਭਿਖਮੰਗਾ। ਸਭੀ ਏਕ ਸਮਾਨ ਹੱਥ ਫੈਲਾ ਰਹੇ ਹੈਂ। ਸਭ ਏਕ ਸਮਾਨ।

(ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਸੁਰ ਉਭਰਦੀ ਹੈ...ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਹਲਕੀ ਹਲਕੀ ਆਵਾਜ਼।)

"ਅੱਵਲ ਅੱਲੋ ਨੂਰ ਉਪਾਇਓ
ਕੁਦਰਤ ਕੇ ਸਭ ਬੰਦੇ।
ਏਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭ ਜਗ ਉਪਜਿਓ
ਕੌਣ ਭਲੇ ਕੋ ਮੰਦੇ॥"

(ਸਾਰੇ ਅਹਿਲਕਾਰ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਅਕਬਰ ਇਸਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਣਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।)

ਅਕਬਰ: ਵਾਹ ! ਸੁੱਭਾਨਅੱਲਾ !! ਖਲਕਤ ਕੇ ਏਕ ਸਮਾਨ ਹੋਨੇ ਕਾ ਇਸਸੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੈਯਾਮ ਨਾ ਹੋਗਾ... ਵਾਹ ! ਸੁੱਭਾਨਅੱਲਾ !!

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਸਾਹਿਬੇ ਆਲਮ ਸੁਨਨੇ ਮੇਂ ਆਯਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸੁਰੂ ਸੇ ਹੀ ਯਹੀ ਉਚ ਨੀਚ ਮਿਟਾਨੇ ਮੇਂ ਲਗੇ ਹੈਂ। ਇਨਕੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਭੀ ਸੁਨਾ ਹੈ ਉਚੀ ਜਾਤੀ ਕੇ ਥੇ ਪਰ ਉਨਕੇ ਸਾਥੀ ਮਰਦਾਨਾ ਔਰ ਦੋਸਤ ਲਾਲੋ ਨੀਚੀ ਜਾਤੀਓ ਕੇ ਗ਼ਰੀਬ ਇਨਸਾਨ। ਉਨ ਹੋਨੇ ਤੋ ਸੁਨਾ ਹੈ ਅਪਨੇ ਸਮਯ ਏਕ ਅਮੀਰ ਕਾ ਭੋਜ ਠੁਕਰਾ ਕੇ ਲਾਲੋ ਕੇ ਯਹਾਂ ਖਾਨੇ ਕੋ ਤਰਜ਼ੀਹ ਦੀ ਥੀ। ਵੋਹ ਕਹਿਤੇ ਥੇ ਕਿ ਲਾਲੋ ਕਾ ਖਾਨਾ ਮਿਹਨਤ ਸੇ ਬਨਾ ਹੋਨੇ ਕੇ ਇਵਜ਼ ਦੂਧ ਕੀ ਤਰਹ ਪਾਕ-ਓ-ਸਾਫ ਹੈ ਔਰ ਅਮੀਰ ਕਾ ਗ਼ਰੀਬੋਂ ਕੇ ਖੂੰ ਸੇ ਆਲੂਦਾ।

ਅਕਬਰ: ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਖਲਕਤ ਕਾ ਦੁਖ ਸਮਝਤੇ ਥੇ ਔਰ ਉਸ ਮੇਂ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਤੇ ਥੇ। ਤਭੀ ਤੋਂ ਉਨਹੋਂ ਸਭੀ ਬਰਾਬਰ ਕੇ ਬਾਬਾ-ਓ-ਪੀਰ ਮਾਨਤੇ ਹੈ। ਉਨ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਥਾ ਕਿ:

"ਨਾਨਕ ਪੀਰ...

ਹਿੰਦੂ ਕਾ ਗੁਰੂ, ਮੁਸਲਮ ਕਾ ਪੀਰ॥"

ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਏ ਹਿੰਦ ਬਾਬਰ ਉਨਸੇ ਬਹੁਤ ਮੁਤਾਸਿਰ ਹੁਏ ਥੇ। ਆਜ ਯਹਾਂ ਪੇ ਆ ਕੇ ਹਮਾਰੇ ਭੀ ਸਭੀ ਸ਼ੌਕ-ਓ-ਸੁਬਾ ਦੂਰ ਹੋਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੈਂ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਵੋਹ ਕੈਸੇ ਸਹਿਬੇ ਆਲਮ ?

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਅਕਬਰ: ਜੈਸਾ ਕਿ ਹਮ ਖਯਾਲ ਕਰਤੇ ਥੇ ਕਿ ਯਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਔਰ ਮੁਸਲਮਾਨੋਂ ਕੋ ਅੱਛਾ ਨਹੀਂ ਤਸਲੀਮ ਕਿਆ ਜਾਤਾ। ਯੇਹ ਭੀ ਸੁਨਾ ਥਾ ਕਿ ਗੁਰੂਓਂ ਕੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਮੇਂ ਭੀ ਹਿੰਦੂਓਂ ਔਰ ਮੁਸਲਿਮੋਂ ਕੋ ਨੀਚਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਯਾ ਹੈ। ਪਰ ਆਜ ਯੇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਕਰ ਮੁਝੇ ਯਕੀਨ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਕਿ ਯੇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ... ਜਿਨ ਪੇ ਅਮਲ ਕਰਕੇ ਯੇ ਲੋਗ ਐਸੇ ਮੁੱਕਦਸ ਕਾਮ ਇੰਜ਼ਾਮ ਦੇ ਰਹੇ ਹੈਂ ਵੋਹ ਹਦਾਇਤੋਂ ਕਿਸੀ ਸ਼ੱਕ-ਓ-ਸੁਬਾ ਕੀ ਤਾਲਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤੀਂ। ਜਿਸ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਮੇਂ ਖੁਦਾ ਕੀ ਜ਼ਾਤ ਸਭੀ ਖਲਕਤ ਕੋ ਏਕ ਸਾ ਜਾਨਾ ਜਾਤਾ ਹੋ ਵੋਹ ਧਰਮ ਕਿਸੀ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮ ਕੀ ਮੁਖਾਲਫਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤਾ।

(ਕੁਝ ਅਟਕ ਕੇ)

ਅਕਬਰ: ਸਲਾਹੁਦੀਨ, ਇਸ ਲੰਗਰ ਕਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੌਨ ਕਰਤਾ ਹੈ?

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਸਾਹਿਬੇ ਆਲਮ ਇਸੇ ਕੋਈ ਏਕ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਚਲਾਤਾ। ਇਸੇ ਸਭੀ ਸਿੱਖ ਮਿਲ ਕਰ ਚਲਾਤੇ ਹੈਂ। ਸਭੀ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਕਮਾਈ ਸੇ ਇਸ ਮੇਂ ਕੁਛ ਨਾ ਕੁਛ ਡਾਲਤੇ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਯੇਹ ਚਲਤਾ ਰਹਿਤਾ ਹੈ। ਇਸੀ ਤਰਹ ਸਭੀ ਕੇ ਲੀਏ।

ਅਕਬਰ: ਹਮਾਰੀ ਖੁਆਹਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਯੇ ਲੰਗਰ ਇਸੀ ਤਰਹ ਚਲਤਾ ਰਹੇ ਔਰ ਸਾਰੀ ਖਲਕਤ ਕੋ ਮੁਹੱਬਤ ਬਾਂਟਤਾ ਰਹੇ। ਖੁਦਾ ਕੇ ਬੰਦੋਂ ਕੋ ਏਕ ਹੋਨੇ ਔਰ ਏਕ ਰਹਿਨੇ ਕਾ ਇਸ ਸੇ ਬਿਹਤਰ ਪੈਗ਼ਾਮ ਕਿਆ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਆਪ ਬਜਾ ਫੁਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਸਾਹਿਬੇ ਆਲਮ।

ਅਕਬਰ: ਹਮ ...ਇਸ ਲੰਗਰ ਕੇ ਨਾਮ ਏਕ ਜਾਗੀਰ ਲਗਾਨਾ ਚਾਹੇਂਗੇ।

(ਚੋਬਦਾਰ ਸਿੱਖ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਅਕਬਰ ਤੇ ਸਲਾਹੁਦੀਨ ਵੱਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)

ਸਿੱਖ: (ਅਕਬਰ ਪਾਸ ਆ ਕੇ) ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾ ਲਈ ਅੰਦਰ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਕਬਰ: (ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਸਲਾਹੁਦੀਨ ਨੂੰ) ਤੋ ਚਲੋ ਸਲਾਹੁਦੀਨ।

ਸਲਾਹੁਦੀਨ: ਜੋ ਹੁਕਮ...ਚਲੀਏ ਸਾਹਿਬੇ ਆਲਮ...।

ਅਕਬਰ: (ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ) ਸਾਹਿਬੇ ਦੇ ਆਲਮ ਕੇ ਪਾਸ।

(ਅਕਬਰ ਸਲਾਹੁਦੀਨ ਤੇ ਅਹਿਲਕਾਰ, ਸਿੱਖ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਥਾਣੀਂ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।) ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਚੋਂ ਗੀਤ ਉਭਰਦਾ ਹੈ:

ਲੰਗਰ ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰਾਂ ਦਾ

ਸੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਸਰਬ ਉੱਚਾ

ਜਿਹਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਦਿਲੋਂ ਜਾਵੇ

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਭੇਦ ਭਾਵ ਨੀਚਾ ਉੱਚਾ।
ਰਾਜੇ ਰੰਕ ਨੇ ਜਿੱਥੇ
ਬਹਿਕੇ ਇੱਕੋਮਿੱਕੇ ਹੋਣਾ॥

ਸੋਨ ਸੱਚ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ
ਹਰਿਮੰਦਰ ਮਹਾਨ
ਦੱਸੇ ਕਿੰਝ ਜੱਗ ਰਹਿਣਾ
ਬਣ ਕੰਵਲ ਸਮਾਨ
ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੱਦਾਂ
ਸੱਚ ਝਿਲਮਿਲਾਉਣਾ॥

ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਦੱਸੇ,
ਕਿੰਝ ਕਰਨਾ 'ਸ਼ਨਾਨ।
ਜਿਸ ਨਾਲ ਧੋਤੇ ਜਾਣ,
ਲੋਭ ਪਾਪ ਅਭਿਮਾਨ।
ਸੱਚ- ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੱਦਾਂ,
ਤਨ-ਮਨ ਨੂੰ ਨੁਹਾਉਣਾ।
ਸਿਰ ਤਲੀ ਧਰ ਆ ਜਾਓ....॥

ਸੀਨ - 4

ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਦਾ ਡੇਰਾ। ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਹੈ। ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਫਕੀਰ ਦਰਾਂ ਲਾਗਲੇ ਇਕ ਰੁੱਖ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਧਖੜ ਉਮਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਡੇਰੇ ਦੇ ਏਧਰ ਓਧਰ ਤੁਰ ਫਿਰ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਭਾਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਬੰਦਾ: (ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ) ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਡੇਰਾ ਏਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ। ਪਰ ਏਥੇ ਤਾਂ ਨਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਨਾ ਪਰਿੰਦਾ। ਔਹ ਕੋਈ ਫਕੀਰ ਬੈਠਾ ਏ ...ਚਲੋ ਇਸਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ।

(ਫਕੀਰ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ)

ਬੰਦਾ: ਮੈਂ ਕਿਹਾ...ਭਰਾਵਾ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਦਾ ਡੇਰਾ ਏਹੀ ਏ ਭਲਾ?

ਫਕੀਰ: ਹਾਂ ਇਹੀ ਏ। ਕੀ ਗੱਲ ਕੋਈ ਕੰਮ ਸੀ?

ਬੰਦਾ: ਕੰਮ ਕੀ ਹੋਣਾ ਏ। ਮੈਂ ਤੇ ਬੱਸ ਉਵੇਂ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਇਆ ਸਾਂ।

ਫਕੀਰ: ਤੂੰ ਮਿਲਿਆ ਏਂ ਸਾਈਂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ?

ਬੰਦਾ: ਹਾਂ...ਰਾਮਦਾਸਪੁਰੇ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਸਾਈਂ ਜੀ ਨੂੰ।

ਫਕੀਰ: ਰਾਮਦਾਸਪੁਰੇ...??

ਬੰਦਾ: ਆਹੋ...ਜਿੰਦਣ ਉਹਨਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਸੀ।

ਫਕੀਰ: ਤੂੰ ਸਿੱਖ ਏਂ?

ਬੰਦਾ: ਨਾ ਭਰਾਵਾ...ਸਿੱਖ ਬਣਨਾ ਕਿਤੇ ਸੌਖਾ ਪਿਆ ਏ। ਸਿੱਖੀ ਕਮਾਉਣੀ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਡਾਢੀ ਔਖੀ ਏ।

ਫਕੀਰ: ਡਾਢੀ ਔਖੀ ਕਾਸਨੂੰ ਭਲਾ?

ਬੰਦਾ: ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਹੈ ਵੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀਦਾਰ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਏ ਕਿ ਜੀਂਦਿਆਂ ਮਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਏ। ਗ੍ਰਹਿਸਤ 'ਚ ਜੋਗੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਏ। ਤੂੰ ਆਪੇ ਦੱਸ ਅਸੀਂ ਠਹਿਰੇ ਨਿੱਕੇ ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰੀ...ਅੱਜ ਏਥੇ ਕੋਲ ਓਥੇ ਤੇ ਪਰਸੋਂ ਹੋਰ ਕਿਤੇ। ਵਿਹਲ ਈ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਦਾ ਏ ਧਰਮ ਕਰਮ ਲਈ। ਚੋ ਵੇਲੇ ਦੀ ਚੋਟੀ ਈ ਸਭ ਕੁਝ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਏ ਭਰਾਵਾ।

ਫਕੀਰ: (ਹੱਸ ਕੇ) ਪਰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਬੰਦਿਆ ਜਿਸ ਖੁਦਾ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਚਿੱਤਾ ਏ ਉਹਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਤੇ ਬਣਦਾ ਏ...ਕਿ ਨਈਂ?

ਬੰਦਾ: ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਠੀਕ ਏ ਭਰਾਵਾ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਪੂਹ ਜਿਹੀ ਤਾਂ ਪੈਂਦੀ ਏ। ਖਾਸ ਕਰ ਜਿੰਦਣ ਦਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦਾ ਸਤਿਸੰਗ ਸੁਣਿਆ ਏ। ਸਹੁੰ ਰੱਬ ਦੀ ਕਈ ਵੇਰ ਤਾਂ ਬੜਾ ਚਿੱਤ ਕਰਦਾ ਏ ਉਸਦਾ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਨੂੰ...ਅੱਛਾ ਅਗਲੀ ਵੇਰ ਜਦ ਰਾਮਦਾਸਪੁਰੇ ਗੋੜਾ ਵੱਜਾ ਤਾਂ...

ਫਕੀਰ: (ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ) ਤਾਂ ਕੀ?

ਬੰਦਾ: ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਦਾਤ ਮੰਗਣੀ ਏ।

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਫਕੀਰ: ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਪਤਾ ਨਈਂ ਮੇਲੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਗੁਰਾਂ ਨਾਲ।

ਬੰਦਾ: (ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ) ਕੀ ਮਤਲਬ ?

ਫਕੀਰ: ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਈਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਏ?

ਬੰਦਾ: ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਏ? ਇਹ ਕੀ ਕਹਿੰਨਾ ਏਂ ਪਿਆ!! ਉਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਕੀ ਵਿਗਾੜਿਆ ਏ? ਤੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਲੱਗੀ ਏ।

ਫਕੀਰ: (ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ) ਨਈਂ ਓਏ ਭਲਿਆ...ਤੂੰ ਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਭੌਂਦਾ ਏਂ ਪਿਆ। ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਹੁਰੀਂ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਣ ਗਏ ਨੇ ਸਾਹੀ ਮਹਿਲਾਂ ਕੰਨੀ।

ਬੰਦਾ: (ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ) ਪਰ ਗੱਲ ਵੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਵੇਗੀ? ਕੋਈ ਵਜ਼ਾਅ।

ਫਕੀਰ: ਗੱਲ ਕੀ ਹੋਣੀ ਏ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਹੋਈ ਏ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਖੁਸਰੋ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨ ਦਿੱਤੀ ਏ। ਤੇ ਉਸਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਦੁਆ ਵੀ ਕੀਤੀ ਏ।

ਬੰਦਾ: ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਗੱਦੀਦਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਉਸਦੇ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਵੀ। ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੀ ਤੇ ਮੰਗਤਾ ਕੀ।

ਫਕੀਰ: ਤੂੰ ਠੀਕ ਕਹਿੰਨੈ। ਪਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਮਝਦੈ ਕਿ ਇਹ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਖੁਸਰੋ ਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ ਏ। ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਪਤੈ...ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬਾਗੀ ਦਾ ਮੱਦਦਗਾਰ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦੈ।

ਬੰਦਾ: ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੀ ਰਾਜ ਦੇ ਨਸ਼ੇ 'ਚ ਕੀ ਕੀ ਕਹਿਰ ਕਮਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਭਲਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ, ਜਿਹਨੂੰ ਸਾਰੇ ਲੋਕੀਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਸੋਮਾ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ...ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਨਾ ਸੋਭਦਾ ਏ ਭਲਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਭ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਏ। ਉਹਦਾ ਇਹਨਾਂ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਤੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਲੈਣ ਦੇਣ...।

ਫਕੀਰ: ਠੀਕ ਕਹਿੰਨੈ ਭਲਿਆ...ਪਰ ਡਾਢੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੀ ਕਹੇ? 'ਕੌਣ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਖੇ ਇਉਂ ਨਈਂ ਇੰਝ ਕਰ'?

ਬੰਦਾ: ਪਰ ਸਾਈਂ ਜੀ ਤਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ...ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਏ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਦਰਬਾਰੇ ਵੀ ਸਾਈਂ ਜੀ ਦੀ ਬੜੀ ਪੁੱਛ ਏ। ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਏ ਸਾਈਂ ਜੀ ਜ਼ਰੂਰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਲੈਣਗੇ।

ਫਕੀਰ: ਸਾਈਂ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਏਹੀ ਖਿਆਲ ਏ। ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਗਏ ਨੇ ਅੱਜ ਮਹਿਲਾਂ ਨੂੰ। (ਅਟਕ ਕੇ) ਹੁਣ ਤੀਕ ਤੇ ਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਈਂ?

ਬੰਦਾ: ਔਹ ਦੂਰ ਵੇਖ ਖਾਂ ਕੌਣ ਆ ਰਿਹਾ ਏ...ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਈਂ ਜੀ ਦਾ ਈ ਝਾਉਲਾ ਪੈਂਦਾ ਏ।

ਫਕੀਰ: (ਗੁਹ ਨਾਲ ਦੂਰ ਵੇਖਦਾ ਏ) ਹਾਂ ਓਹੀ ਨੇ...।

(ਪਤਲੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਮੱਧਰੇ ਕੱਦ ਦਰਵੇਸ਼ ਬੰਦਾ ਸਟੇਜ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੱਪਾ ਚੱਪਾ ਭਰ ਲੰਬੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦਾ ਕਰੜ ਬਰੜ ਉਸਦੇ 60ਵਿਆਂ ਲਾਗੇ ਚਾਗੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖੱਦਰ ਦਾ ਚਿੱਟਾ ਕੁੜਤਾ। ਚਿੱਟੇ ਖੱਦਰ ਦਾ ਚਾਦਰਾ। ਸਿਰ ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਖੱਦਰ ਦੀ ਪਗੜੀ। ਗਲ ਵਿੱਚ ਮੋਟੇ ਮਣਕਿਆਂ ਦੀ ਮਾਲਾ। ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਮਾਲਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਹ ਬੜਾ ਨਿਢਾਲ ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੁਰਦਾ ਉਹ ਲੜਖੜਾ ਜਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਹ ਕੰਢਲੇ ਇਕ ਰੁੱਖ

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਹੇਠਾਂ ਢਹਿ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੇਖਦਿਆਂ ਦੂਰੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਫਕੀਰ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ
ਆਇਆ ਬੰਦਾ ਦੌੜ ਲੇ ਉਸ ਪਾਸ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।)

ਫਕੀਰ: ਸਾਈਂ ਜੀ! ਸਾਈਂ ਜੀ!!

(ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵੱਲ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੁੜ ਨਜ਼ਰਾਂ ਥੱਲੇ ਗੱਡ
ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਿਰ ਜਿਵੇਂ ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।)

ਫਕੀਰ: ਸਾਈਂ ਜੀ! ਸਾਈਂ ਜੀ!! ਤੁਸੀਂ ਬੋਲਦੇ ਕਿਉਂ ਨਈਂ। ਕੁਝ ਤੇ ਬੋਲੋ ਸਾਈਂ ਜੀ। ਇਥੇ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਰਾਹ
ਵਿੱਚ...ਅਪਣੇ ਡੇਰੇ ਚੱਲੋ ਸਾਈਂ ਜੀ! ਸਾਈਂ ਜੀ!!

(ਸਾਈਂ ਜੀ ਐਨ ਚੁੱਪ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੱਥ 'ਚ ਫੜੀ ਮਾਲਾ ਹਵਾ 'ਚ ਝੁਲਦੀ
ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਖੜੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਫਕੀਰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ
ਆਇਆ ਬੰਦਾ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।)

ਸਾਈਂਜੀ: ਰਹਿਮ! ਖੁਦਾਇਆ ਰਹਿਮ!! ਅਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰ...ਯਾ ਖੁਦਾ ਰਹਿਮ!!!

(ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਸਾਈਂ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਦੋਹੇਂ ਹੱਥ ਮੁੱਠੀਆਂ ਮੀਚ ਕੇ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਛੁਹਾਏ ਹਨ ਤੇ ਮੁੜ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ
ਫੈਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਆਪ ਵੀ ਉਪਰ ਵੱਲ ਤੱਕਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣੀ ਚਿਲਾਏ ਹਨ।)

ਸਾਈਂਜੀ: ਰਹਿਮ! ਰਹਿਮ!! ਯਾ ਖੁਦਾਇਆ ਰਹਿਮ!!!

ਫਕੀਰ: ਸਾਈਂ ਜੀ! ਗੱਲ ਕੀ ਹੋਈ ਏ?

ਬੰਦਾ: ਕੁਝ ਤੇ ਦੱਸੋ?

ਫਕੀਰ: ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਲਾਹੌਰ ਗਏ ਸੀ...ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ...??

ਸਾਈਂਜੀ: ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ...ਕਹਿਰ! ...ਜ਼ਹਿਰ!!...ਕਹਿਰ!!! ਯਾ ਖੁਦਾਇਆ ਰਹਿਮ ਕਰ!!

(ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਸਾਈਂ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਦੋਹੇਂ ਹੱਥ ਮੁੱਠੀਆਂ ਮੀਚ ਕੇ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਛੁਹਾਏ ਹਨ ਤੇ ਮੁੜ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ
ਫੈਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।)

ਸਾਈਂਜੀ: ਰਹਿਮ! ਰਹਿਮ!! ਯਾ ਖੁਦਾਇਆ ਰਹਿਮ!!!

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਬੰਦਾ: ਪਰ...ਸਾਈਂ ਜੀ ਗੱਲ ਕੀ ਹੋਈ ਏ? ਕੁਝ ਤਾਂ ਦੱਸੋ? ਅਸਾਥੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਵੇਖੀ ਨਈਂ ਜਾਂਦੀ...ਤਪਦੇ ਜੇਠ ਦੀ ਇਸ ਤਿੱਖੜ ਦੁਪਹਿਰੇ ਤੁਸੀਂ..?

ਸਾਈਂਜੀ: (ਬੰਦੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਰਤਾ ਕੁ ਮੁਸਕਰਾਏ ਹਨ) ਇਹ ਤਪਸ਼ ਕੀ ਏ। ਤਪਸ਼ ਤੇ ਅੱਜ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖੀ ਏ...ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਣੀ ਏ ਤਪਸ਼...?? ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਓ ਤਾਪ...ਤਾਂ ਜਾਓ ਲਾਹੌਰ..!! ਜਿੱਥੇ ਅੱਜ ਰਾਵੀ ਕੰਢੇ ਅੰਗੀਠਾ ਬਲਦਾ ਏ ਪਿਆ। ਭਖਦੀ ਪਈ ਏ ਉੱਪਰ ਤੱਤੀ ਤਵੀ।

ਫਕੀਰ: ਸਾਈਂ ਜੀ !! ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਓ..? ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਈਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਹ ਤਪਸ਼...ਤੱਤੀ ਤਵੀ..ਰਾਵੀ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਏ ਸਾਓ?

ਸਾਈਂਜੀ: ਹਾਂ...ਮੈਂ ਓਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲ ਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਕੌਣ ਕਹਿੰਦੈ ਉਹਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਏ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ। ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਕੋਣ ਲੋਕੋਏਗਾ। ਹਵਾ ਨੂੰ ਕੋਣ ਡੱਕੇਗਾ। ਹੈ ਕੋਈ ਜੋ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਡੋਲ੍ਹ ਸਕੇ। ...ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਤੇ ਅੱਜ ਸਿੰਘਾਸਨ ਤੇ ਬੈਠਾ ਏ...ਅਪਣੀ ਮੌਜ ਵਿੱਚ...। ਭਖਦੀ ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਤੇ ਚੌਕੜਾ ਮਾਰੀ। ਇੱਕ ਦਰਬਾਨ ਲੋਹ ਹੇਠਾਂ ਬਾਲਣ ਤਾ ਰਿਹਾ ਏ। ਦੂਜਾ ਤੱਤੀ ਰੇਤੋ ਦਾ ਚੌਰ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਝੁਲਾ ਰਿਹਾ ਏ।

ਫਕੀਰ: (ਚੀਖ ਕੇ)ਸਾਈਂ ਜੀ!!

ਬੰਦਾ: ਏਡਾ ਜੁਲਮ!! ਏਡਾ ਕਹਿਰ!!

ਸਾਈਂਜੀ: ਹਾਂ..ਖੁਦਾ ਦੇ ਬੰਦਿਓ!! ਅੱਜ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਕਹਿਰ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਏ। ਇਨਬਿਨ ਕਿਆਮਤ ਲੱਥੀ ਏ ਅੱਜ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ। ਰਾਵੀ ਕੰਢੇ ਅੰਗੀਠਾ ਬਲਦਾ ਏ ਪਿਆ। ਮੈਥੋਂ ਇਹ ਕਹਿਰ ਇਹਨਾਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਮੇਰੀਆਂ ਭੁੱਬਾਂ ਨਿੱਕਲ ਗਈਆਂ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ,
"ਯਾ ਵਲੀ ਨਦੀਮਾਂ...ਹੁਕਮ ਕਰੋਂ ਤਾਂ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਇੱਟ ਨਾਲ ਇੱਟ ਵਜਾ ਦਿਆਂ...ਜਲੋ ਥਲ ਕਰ ਦਿਆਂ...ਥਲੋ ਜਲ ਕਰ ਦਿਆਂ।"

ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਉਸ ਸ਼ਾਤੀਂ ਦੇ ਮੁਜੱਸਮੇਂ ਨੇ ਠੰਢੀ ਫੁਹਾਰ ਵਰਗੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹਾ,

"ਸਾਈ ਮੀਆਂ ਮੀਰ...ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਹੀ ਨਹੀ, ਸੱਚ ਤੇ ਸਬਰ ਸੁਕਰ ਦਾ ਵੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਏ। ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਜੋ ਭਾਵੇ ਉਹੀਓ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਏ...ਉਹਦੀ ਰਜ਼ਾ ਮੈਨੂੰ ਮਿੱਠੀ ਏ...ਤੂੰ ਦਿਲ ਨਾ ਡੁਲਾ...ਸਾਨੂੰ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇਣ ਦੇ।"

ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਬੜਾਂ ਉਪਰ ਲੋਹੇ ਦੀ ਤਵੀ ਦਗਦੀ ਸੀ ਪਈ...ਤਵੀ ਤੇ ਵਿਛੀ ਰੇਤ ਦਾ ਕਣ ਕਣ

ਚਿੰਗਾਰੀਆਂ ਬਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਨ ਕਿ ਸਹਿਜ ਸਮਾਏ ਹੋਏ...ਸਹਿਜ ਸਹਿਜ ਉਚਾਰਦੇ, "ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਮੀਠਾ ਲਾਗੈ, ਹਰ ਨਾਮ ਪਦਾਰਥ ਨਾਨਕ ਮਾਂਗੇ।"

ਬੰਦਾ: ਫੇਰ ਸਾਈਂ ਜੀ ? ਕੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਉਹਨਾਂ??

ਸਾਈਂਜੀ: ਭੋਲਿਓ!! ਸੱਚ ਕਦੇ ਕਤਲ ਨਈਂ ਹੁੰਦਾ। ਨਾ ਸੜਦਾ ਏ ਨਾ ਮਰਦਾ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਂਬੜਾਂ ਚੋਂ

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਉਹ ਚਿੰਗਾੜੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਨੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਝੂਠ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਨੂੰ ਜਲਾ ਕੇ ਰਾਖ ਕਰਨਾ ਏ। ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਤੇ ਭੁੜਕਦੀ ਰੇਤ ਦੀ ਤਿੜ ਤਿੜ ਚੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਜ਼ਲਜ਼ਲੇ ਦੀ ਧਮਕ ਸੁਣ ਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਵਾਂ ਜਿਸਨੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਕੂੜ ਕੁਸੱਤ ਤੇ ਪਾਪ ਦੀਆਂ ਸਭ ਮਹਿਲ ਅਟਾਰੀਆਂ ਮਲੀਆ ਮੇਟ ਕਰ ਸੁੱਟਣੀਆਂ ਨੇ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ.....ਮੱਤ ਸਮਝ ਕਿ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਅਪਣੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਨੇ...।

(ਅਪਣੀ ਦਾੜੀ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਚੋਂ ਲੰਘਾ ਕੇ)

ਅੱਜ ਇਸ ਫਕੀਰ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਦੇ ਬੋਲ ਚੇਤੇ ਰੱਖੀਂ ਕਿ ਤੂੰ ਮੁਗਲ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਸਰਵਨਾਸ਼ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਏ। ਯਾ ਖੁਦਾਇਆ ਰਹਿਮ ਕਰ! ਰਹਿਮ ਰਹਿਮ!!

(ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਨੀਝ ਲਾ ਕੇ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਫਰਿਆਦੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਉਪਰ ਉੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਫਕੀਰ ਤੇ ਜਗਿਆਸੂ ਬੰਦਾ ਵੀ ਸਾਈਂ ਜੀ ਵਾਂਗ ਉਤਾਂਹ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਫੇਡ ਆਉਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਬੋਲ ਉਭਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੋਈ ਕੁਝ ਵੀ ਸਿਤਮ ਢਾਏ , ਮਰੇਗਾ ਸੱਚ ਨਾ ਫਿਰ ਵੀ
ਕਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਜੋ ਮਨ ਆਏ , ਮਰੇਗਾ ਸੱਚ ਨਾ ਫਿਰ ਵੀ ॥

ਅਗਰ ਲਟਕਾ ਸਲੀਬ ਉਤੇ, ਕੋਈ ਮਾਰੇ ਇਨੂੰ ਪੱਥਰ
ਜੇ ਕੋਹਿਆ ਏਦਾਂ ਵੀ ਜਾਏ , ਮਰੇਗਾ ਸੱਚ ਨਾ ਫਿਰ ਵੀ ॥

ਇਹ ਮਾਰੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ ਇਹ ਸਾੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੜਦਾ
ਹਰੀਨਾਖਸ਼ ਕੁਈ ਆਏ , ਮਰੇਗਾ ਸੱਚ ਨਾ ਫਿਰ ਵੀ ॥

ਸੜੇ ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਉਤੇ ਕਟਾਏ ਸੀਸ ਵੀ ਬੇਸ਼ੱਕ
ਉਬਾਲੇ ਦੇਗ ਵਿਚ ਖਾਏ , ਮਰੇਗਾ ਸੱਚ ਨਾ ਫਿਰ ਵੀ ॥

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣਾ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕੱਚੇ ਮਕਾਨ ਅੰਦਰ
ਇਕੱਲਾ ਵੀ ਜੇ ਘਿਰ ਜਾਏ , ਮਰੇਗਾ ਸੱਚ ਨਾ ਫਿਰ ਵੀ ॥

ਇਹ ਕੌੜਾ ਹੈ ਕਹੇ ਦੁਨੀਆਂ ਇਹ ਭਾਉਂਦਾ ਨਈਂ ਜਮਾਨੇ ਨੂੰ
ਜੇ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵੀ ਠੁਕਰਾਏ , ਮਰੇਗਾ ਸੱਚ ਨਾ ਫਿਰ ਵੀ ॥

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਜੇ ਆ ਜਾਏ ਕੋਈ ਪਰਲੋ ਕਰੇ ਮਿਸਮਾਰ ਕੁੱਲ ਆਲਮ
ਅਗਰ ਏਦਾਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਏ , ਮਰੇਗਾ ਸੱਚ ਨਾ ਫਿਰ ਵੀ ॥

ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹ ਸੀ ਰਹੇਗਾ ਅੰਤ ਮਗਰੋਂ ਵੀ
ਇਹ ਸਭ ਜੱਗ ਪ੍ਰੀਤ ਕਬਰਾਏ , ਮਰੇਗਾ ਸੱਚ ਨਾ ਫਿਰ ਵੀ ॥

ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਚੋਂ ਗੀਤ ਉਭਰਦਾ ਹੈ:

ਜਿਹਨਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਸੱਚ ਪਾਇਆ,
ਉਹਨਾਂ ਹਰ ਭੈਅ ਗਵਾਇਆ।
ਡਿੱਗੇ, ਡੋਲੇ ਨਾ ਉਹ ਟੁੱਟੇ
ਕੇਹਾ ਝੱਖੜ ਵੀ ਆਇਆ।
ਭਖਦੀਆਂ ਲੋਹਾਂ ਤੇ ਵੀ ਹੁਣ,
ਉਹਨਾਂ ਬੈਠ ਮੁਸਕਾਉਣਾ।
ਸਿਰ ਤਲੀ ਧਰ ਆ ਜਾਉ...॥

ਸੱਚੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ
ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਪਿਆਰੇ
ਜਿਹਨਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿਵੇਂ
ਕੂੜ ਸੱਚ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰੇ
ਧੁਰੋਂ ਧੁਰ ਤੀਕ ਕਿਵੇਂ
ਸੱਚ ਸਾਥ ਨੂੰ ਪੁਗਾਉਣਾ॥

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਸੀਨ - 5

ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਤ ਫੇਰੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼। ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਚਿਮਟਾ। ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਗਲ ਵਿੱਚ ਸਾਢੇ ਨਾਲ ਬੰਨੀ ਢੋਲਕੀ। ਢੋਲਕੀ ਤੇ ਚਿਮਟੇ ਵਾਲਾ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕੀਂ ਕੁਝ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਆਦਿ। ਨੌਜਵਾਨ ਸਦ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮਗਰ ਮਗਰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਰੁਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੁੜ ਚਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਮਗਰੋਂ ਸਤਿਨਾਮ ਵਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ।
ਜਿਨਾਂ ਸੱਚੇ ਸੱਚ ਵਰਤਾਇਆ...
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ॥

ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਉਂ ਹਾਰੀ
ਭੱਠੀ ਕੋਡਿਆਂ ਵਾਲੀ ਠਾਰੀ।
ਠੱਗ ਨੂੰ ਸੱਜਣ ਬਣਾਇਆ...
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ॥

ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੱਚ ਜੋਗ
ਭਾਗੋਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੱਚ ਭੋਗ।
ਲਾਲੋਆਂ ਨੂੰ ਗਲ ਲਾਇਆ...
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ॥

ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ।
ਜਿਨ ਸੱਚੇ ਹੁਕਮ ਕਮਾਏ...
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ॥

ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਦਾ ਹੋਇਆ ਸਵੇਰਾ
ਮੁਕ ਗਿਆ ਅਗਿਆਨੀ ਨੇਰਾ...
ਪੈਂਤੀ ਦੀਪ ਜਗਾਏ...

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ॥

ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ।
ਜਿਨ ਉਚ ਨੀਚ ਮਿਟਾਇਆ...
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ॥

ਗੁਰ ਲੰਗਰ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨਰੋਈ
ਘਿਓ ਮੈਦੇ ਦੀ ਨਿੱਤ ਰਸੋਈ।
ਜਿਨ ਰਾਜਾ ਰੰਕ ਰਜਾਇਆ...
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ॥

ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ।
ਜਿਹਨਾਂ ਸੱਚਾ ਤਾਲ ਖੁਦਾਇਆ...
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ॥

ਜਾਤਾਂ ਪਾਤਾਂ ਦੇ ਕੋਹੜ ਨੂੰ ਕੱਟਕੇ
ਸੱਚ 'ਸ਼ਨਾਨਾ' ਕਰਨਾ ਦੱਸਕੇ।
ਕਾਗੋਂ ਹੰਸ ਬਣਾਇਆ...
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ॥

ਸਤਿਨਾਮ, ਸਤਿਨਾਮ, ਸਤਿਨਾਮ ਜੀ
ਸਤਿਨਾਮ, ਸਤਿਨਾਮ, ਸਤਿਨਾਮ ਜੀ।
ਵਹਿਗੁਰੂ, ਵਹਿਗੁਰੂ, ਵਹਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਵਹਿਗੁਰੂ, ਵਹਿਗੁਰੂ, ਵਹਿਗੁਰੂ ਜੀ॥

(ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਫੇਡ ਆਉਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਚੋਂ ਗੀਤ ਉਬਰਦਾ ਹੈ:

ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਕੀਤੇ,
ਸਿੱਖ, ਸਿੱਖੋਂ ਮੀਰ-ਪੀਰ।
ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ,

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਯੋਧੇ ਬਲੀ ਬਲਬੀਰ।
ਦੱਸਿਆ ਰਾਜ ਹਾਥੀ ਸਿਰ
ਕੁੰਡਾ ਧਰਮ ਦਾ ਲਾਉਣਾ॥
ਸਿਰ ਤਲੀ ਧਰ ਆ ਜਾਉ...॥

ਬਲਬੀਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਈ,
ਜਾਚ, ਗੁਰੂ ਹਰ ਰਾਏ।
ਤਲਵਾਰ ਫੜ ਘੋੜੇ ਚੜ੍ਹ ,
ਦਿਲ ਦਇਆ ਨਾ ਗੁਆਏ।
ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਹਰ ਫੁੱਲ,
ਕਿਵੇਂ ਰੂਹ 'ਚ ਖਿੜਾਉਣਾ॥
ਸਿਰ ਤਲੀ ਧਰ ਆ ਜਾਉ...॥

ਗੁਰੂ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿਖਾਏ,
ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਲੈਣੇ।
"ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ" ਦੇ, ਕੀ
ਅਸਲੀ ਨੇ ਮੈਅਨੇ।
ਦਿਲ ਦੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਕਿੱਦਾਂ
ਪੂਰੇ ਜੱਗ ਨੂੰ ਸਮਾਉਣਾ॥
ਸਿਰ ਤਲੀ ਧਰ ਆ ਜਾਉ...॥

ਸੀਨ - 6

ਕਿਸੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼। ਇੱਕ ਔਰਤ ਮੰਜੀ ਤੇ ਲੇਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਠੱਕ ਠੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਔਰਤ ਅੱਬੜਵਾਹੇ ਮੰਜੀ ਤੇ ਉਠ ਬਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਮੁੜ ਠੱਕ ਠੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਔਰਤ: ਕੌਣ ਏ...??

ਆਵਾਜ਼: ਭਲੀਏ, ਮੈਂ ਈ ਆਂ ਜੈਤਾ...ਬੁਹਾ ਖੋਲ।

ਇੱਕ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਾਨ ਔਰਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਫਿਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੱਲਾਂ ਸੰਭਾਲਦੀ ਉਠਦੀ ਹੈ।
ਫਟਾਫਟ ਬੁਹਾ ਖੋਲਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕੱਚ ਦਾ ਬੰਦਾ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਚਿੰਬੜ ਕੇ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰਨ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਔਰਤ: (ਹਟਕੋਰੇ ਲੈਂਦੀ ਹੋਈ) ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਧਰ ਚਲੇ ਗਏ ਸਓ। ਉਪਰੋਂ ਏਨਾ ਰੌਲਾ...ਹਨੇਰੀ ਝੱਖੜ...ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਉੱਘ ਨਾ ਸੁੱਘ...!!

ਜੈਤਾ: ਭਾਗਵਾਨੇ ਹੌਸਲਾ ਰੱਖ। ਬੱਸ ਸਮਾਂ ਹੀ ਐਸਾ ਬਣਿਆ ਕਿ ਖਬਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ।

ਪਤਨੀ: (ਜ਼ਰਾ ਸੰਭਲ ਕੇ) ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਗਏ ਕਿੱਥੇ...? ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਬਾਦ ਦੀ ਹਫ਼ਰਾ ਤਫ਼ਰੀ 'ਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਾ। ਉਪਰੋਂ ਹਨੇਰੀ ਝੱਖੜ ਕਿ ਰਹੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ।

ਜੈਤਾ: ਹਾਂ ਭਾਗਵਾਨੇ...ਹਨੇਰੀ ਤਾਂ ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਵਗੀ ਏ। ਬੱਸ ਉਸੇ ਹਨੇਰੀ 'ਚ ਮੈਂ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੀਸ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨੂੰ ਉਡ ਗਿਆ।

ਪਤਨੀ: (ਪੱਲਾ ਮੂੰਹ ਅੱਗੇ ਕਰ ਕੇ) ਹਾਇ ਮੈਂ ਮਰ ਗਈ...। ਤੁਸੀਂ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੀਸ ਅਨੰਦਪੁਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਏ ਓ...? ਜੇਕਰ ਸੂਹੀਆਂ ਨੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਤਾਂ...? ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਖੈਰ ਨਈਂ !!

ਜੈਤਾ: ਭਾਗਵਾਨੇ...ਤੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਡਰ ਨਾ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਈਂ ਲੱਗਾ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੋਈ ਏ...।

ਪਤਨੀ: ਪਰ ਓਥੇ ਤਾਂ ਸਖਤ ਪਹਿਰਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੀਸ ਕਿਵੇਂ ਚੁੱਕ ਲਿਆ...?

ਜੈਤਾ: ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਮਗਰੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਝੱਖੜ ਵਗਿਆ। ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਅਸਮਾਨ ਤੀਕ ਜਿਵੇਂ ਕਾਲਾ ਬੋਲਾ ਗੁਬਾਰ ਛਾ ਗਿਆ। ਬੋਹੜ ਦਾ ਇੱਕ ਟਾਹਣਾ ਭਿਆਨਕ ਅਵਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਟੁੱਟਾ। ਬੱਸ ਸਭ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਤੇ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਲੋਕ ਜਿੱਧਰ ਮੂੰਹ ਆਇਆ ਨੱਸ ਗਏ। ਮੈਂ ਮੌਕਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਤੇ ਸੀਸ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।

ਪਤਨੀ: ਪਰ ਰੌਲਾ ਏ ਕਿ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਧੜ ਵੀ ਨਈਂ ਮਿਲਿਆ ਬੋਹੜ ਹੇਠੋਂ। ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕੌਤਕ ਵਰਤਾਇਆ ਏ ਤੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਨੇ।

ਜੈਤਾ: (ਰਤਾ ਕੁ ਚਾਓ ਨਾਲ) ਕੀ ਕਿਹਾ ਤੂੰ...ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਧੜ ਵੀ ਨਈਂ ਲੱਭਾ। (ਅਟਕ ਕੇ) ਤਾਂ ਫਿਰ ਲੱਖੀ ਲੁਬਾਣਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਧੜ ਲੈ ਗਿਆ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੇਰਾ ਸ਼ੁਕਰ ਏ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਏਹੀ ਸੀ

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

- ਕਿ, "ਜੈਤਿਆ...ਤਾਂ ਸੀ ਜੇਕਰ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਧੜ ਵੀ ਬਚਾ ਲੈਂਦੇ।" ਪਤਾ ਨਈਂ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। (ਉਪਰ ਵੱਲ ਹੱਥ ਕਰ ਕੇ) ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੂੰ ਬੇਅੰਤ ਏਂ।
- ਪਤਨੀ: ਲੱਖੀ ਲੁਬਾਣਾ ਓਹੀ ਜਿਹੜਾ ਗੱਡਾ ਵਾਹੁੰਦਾ ਏ..?
- ਜੈਤਾ: ਹਾਂ ਹਾਂ ਓਹੀ...।
- ਪਤਨੀ: ਪਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਫੜ ਕੇ ਲਿਆਂਦੇ ਹੋਏ ਸਨ...ਓਹੋ?
- ਜੈਤਾ: (ਵਿਚੋਂ ਕੱਟਦਿਆਂ) ਫੜ ਕੇ ਲਿਆਂਦੇ ਸਨ..!! ਤੂੰ ਕੇਹੀਆਂ ਝੱਲੀਆਂ ਮਾਰਨੀ ਏਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਖੁਦ ਚੱਲ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇਣ...।
- ਪਤਨੀ: ਖੁਦ ਚੱਲ ਕੇ...ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ...ਇਹ ਤਾਂ ਕਦੇ ਨਈਂ ਸੁਣਿਆ।
- ਜੈਤਾ: ਹਾਂ..ਤੂੰ ਠੀਕ ਕਹਿੰਨੀ ਏਂ। ਐਸਾ ਨਾ ਕਦੇ ਹੋਇਆ ਏ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖੁਦ ਘਰੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਆ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿੱਤੀ ਏ।
- ਪਤਨੀ: ਕੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੀਸ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਂਗ ਕਲਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਉਹਨਾਂ..?
- ਜੈਤਾ: ਨਈਂ...ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਸਾਥੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਉਹ ਹੌਲਨਾਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਦ ਆ ਜਾਂਦੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੁੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।
- ਪਤਨੀ: ਬੇਚਾਰੇ ਬੇਬੇਰੀ ਹਾਲ ਪਾਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਣੇ ਨੇ। ਪਰ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਕੌਣ ਸੁਣਦਾ ਏ। ਜ਼ਾਬਰ ਦਾ ਸੱਤੀਂ ਵੀਹੀ ਸੌ ਏ।
- ਜੈਤਾ: ਨਈਂ ਭਲੀਏ...ਉਹਨਾਂ ਕੋਈ ਹਾਲ ਪਾਰਿਆ ਨਈਂ ਮਚਾਈ...ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰਹਿਮ ਦੀ ਫਰਿਆਦ। ਉਹਨਾਂ ਤਾਂ ਹੱਸ ਹੱਸ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਨੇ।
- ਪਤਨੀ: (ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ) ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ..??
- ਜੈਤਾ: ਹਾਂ...ਮੈਨੂੰ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਉਵੇਂ ਹੀ ਦਿਸਦਾ ਏ ਪਿਆ। ਦਗਦਾ ਚਿਹਰਾ...ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮੇਂ ਮੱਥੇ ਤੇ ਏਨਾ ਜਲੋਂ ਸੀ ਉਸਦੇ ਕਿ ਬਿਆਨ ਨਈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪਤੈ ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ..?
- ਪਤਨੀ: ਕਿਵੇਂ..?
- ਜੈਤਾ: ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੇ ਦੋ ਮੋਛੇ ਗੱਡ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਵਿਚਕਾਰ ਬੰਨ ਲਿਆ। ਕੋਤਵਾਲ ਨੇ ਆਖਰੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਪੁੱਛੀ। ਉਸ ਕਿਹਾ...ਬੱਸ ਜਦ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਵਾਂ ਮੇਰਾ ਮੁਖ ਗੁਰੂ ਵੱਲ ਹੋਵੇ। ਉਸਦਾ ਮੂੰਹ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵੱਲ ਘੁੰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੈਦ ਪਿੰਜਰੇ ਚੋਂ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਸਨ ਪਏ। ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਨੇ ਜਪੁਜੀ ਪੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਪਤਾ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਕੀ ਕੀਤਾ?
- ਪਤਨੀ: ਕੀ?
- ਜੈਤਾ: ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਆਰਾ ਲਿਆਦਾ ਤੇ ਦੋ ਜ਼ਲਾਦਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸਿਰ ਵਲੋਂ ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਚੀਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
- ਪਤਨੀ: ਹਾਇ ਓਏ ਮੇਰਿਆ ਰੱਬਾ ਏਡਾ ਕਹਿਰ..!!
- ਜੈਤਾ: ਹਾਂ ਭਾਗਵਾਨੇ...ਆਰਾ ਚੱਲਦਾ ਗਿਆ।ਸਰੀਰ ਦੋ ਫਾਕੜਾਂ ਹੋ ਕੇ ਧਰਤ ਤੇ ਆਣ ਡਿੱਗਾ। ਸਾਰਾ ਵਿਹੜਾ

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਲਹੂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਤੇ ਜੈਤੇ ਨੇ ਅਪਣੀ ਸਿੱਖੀ ਸਫਲ ਕਰ ਲਈ।

ਪਤਨੀ: (ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਹੱਥ ਛੁਹਾ ਕੇ) ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਧੰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖੀ।

ਜੈਤਾ: ਫਿਰ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਭਾਈ ਦਿਆਲੇ ਨੂੰ ਕੈਦਖਾਨੇ ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ। ਇਕ ਵੱਡਾ ਦੇਗਚਾ ਜੋ ਪਾਣੀ ਦਾ ਉਬਲਦਾ ਸੀ ਪਿਆ ਵਿੱਚ... ਉਸਨੂੰ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਵੀ ਗੁਰੂ ਵੱਲ ਮੁੱਖ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਦੇਗਚੇ ਵਿੱਚ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ... ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੇ ਰੂੰ 'ਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਗੁਰਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ।

ਪਤਨੀ: ਏਡਾ ਜੁਲਮ... ਇਹ ਤਾਂ ਜੁਲਮ ਦੀ ਅੱਤ ਏ। ਆਖਿਰ ਕਿਉਂ...?

ਜੈਤਾ: ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਆ ਕਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਰੋਜ਼ ਸਵਾ ਮਣ ਪੱਕੇ ਜਨੇਊ ਲਾਹ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ ਏ। ਸੋ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਮੁਖੀ ਪੰਡਿਤ ਗੁਰਾਂ ਪਾਸ ਆਨੰਦਪੁਰ ਫਰਿਆਦ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕੇ ਆਖਿਆ, "...ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਏ। ਤਾਂ ਹੀ ਜੁਲਮ ਦੀ ਇਸ ਕਾਂਗ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪੈ ਸਕੇਗੀ।" ਕੋਲ ਹੀ ਸਨ ਸਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ। ਸੁਣ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਪਿਤਾ ਜੀ ਭਲਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਵੱਡਾ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੌਣ ਹੈ?" ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਮੁਖੀ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾ ਕੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਖੁਦ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਜਾਵਾਂਗੇ। ...ਤੇ ਬੱਸ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਜ਼ਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੇ ਖੁਦ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਆਣ ਪੁੱਜੇ.. ਸ਼ਹਾਦਤ ਵਾਸਤੇ।

ਪਤਨੀ: ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਜਨੇਊ ਪਾਉਂਦੇ ਈ ਨਈਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਨੇਊ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਕੀ ਪਈ ਸੀ ਭਲਾ...?

ਜੈਤਾ: ਭਲੀਏ... ਏਥੇ ਗੱਲ ਜਨੇਊ ਦੀ ਨਈਂ... ਧਰਮ ਦੀ ਏ.. ਧਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਏ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਕੀਦਾ ਹੀ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਏ। ਧਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਏ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਧਰਮ ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਸਿੱਖ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਲਈ ਛਾਤੀ ਛਾਹੇਗਾ। ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਤੇ ਜ਼ਬਰ ਜੁਲਮ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਸ਼ਾਨਮੱਤਾ ਅਸੂਲ ਏ। ਪਤੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ..?

ਪਤਨੀ: ਕੀ?

ਜੈਤਾ: "ਬਾਂਹ ਜਿਨਾਂ ਦੀ ਪਕੜਈਏ... ਸਿਰ ਦੀਜੈ ਬਾਂਹ ਨਾ ਛੋਡੀਏ..।"

(ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਫਿਰ ਠੱਕ ਠੱਕ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਦੋਵੇਂ ਘਬਰਾ ਕੇ ਬੂਹੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ। ਜੈਤਾ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਉਸਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਆਪ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਦੀ ਹੈ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਝੀਤਾਂ ਥਾਣੀ ਵੇਖਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਦੌੜ ਕੇ ਜੈਤੇ ਵੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।)

ਪਤਨੀ: ਇਹ ਤਾਂ ਲੱਖੀ ਲੁਬਾਣਾ ਜਾਪਦਾ ਏ..।

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

(ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਮੁੜ ਠੱਕ ਠੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਐਤਕਾਂ ਜੈਤਾ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਦਾ ਏ ਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੱਖੀ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੈਤਾ ਤੇ ਲੱਖੀ ਗਲਵੱਕੜੀ ਪਾ ਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਸਿਸਕਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਪੱਗਾਂ ਦੇ ਲੜਾਂ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਹੜੇ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।)

ਜੈਤਾ: ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਧੜ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ...?

ਲੱਖੀ: ਬੱਸ ਤੇਰੇ ਸੀਸ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਮੈਂ ਕਪਾਹ ਦੇ ਗੱਡੇ ਵਿੱਚ ਲੁਕੇ ਲਿਆ ਤੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ।

ਜੈਤਾ: ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਤੇ ਨਈਂ ਹੋਈ?

ਲੱਖੀ: ਉਸ ਲਾਲ ਸੂਹੀ ਨੇਰੀ 'ਚ ਕਿਹੜਾ ਵੇਖਦਾ ਸੀ। ਸਭ ਨੂੰ ਆਪੋ ਧਾਪੀ ਪਈ ਸੀ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਬਣਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਈਂ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਜੈਤਾ: ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਮੂੰਹ ਵਿਖਾਉਣ ਜੋਗੇ ਨਈਂ ਸੀ ਰਹਿਣਾ।

ਲੱਖੀ: ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਰਾਜਪੂਤ, ਜੱਟਾਂ ਤੇ ਖਤਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਈਂ। ...ਵੇਖ ਲੈ ਜੈਤਿਆ ਪੈਸਾ ਧੋਲਾ ਤੇ ਪੁੱਛ ਦੱਸ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਸਭ ਕਿਵੇਂ ਪਿਛਾਂਹ ਪਿਛਾਂਹ ਪੈਰ ਪੁੱਟਦੇ ਰਹੇ ਆ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ।

ਜੈਤਾ: ਚੱਲ ਛੱਡ...ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਡਰਪੋਕਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਈਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਬਥੇਰੇ ਜਾਣਗੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਡਾਰਾਂ ਬੰਨ ਬੰਨ। (ਬਦਲ ਕੇ) ਸੱਚ ਫਿਰ ਧੜ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ...

ਲੱਖੀ: (ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟਦਿਆਂ) ਜੈਤਿਆ ਘਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਧੜ ਪਿਛਲੇ ਦਲਾਨ 'ਚ ਰੱਖ ਤਾਂ ਲਿਆ ਪਰ ਮਨ 'ਚ ਆਵੇ, ਲੱਖੀਆ ਜੇ ਕਿਤੇ ਸੂਹੀਆਂ ਨੇ ਖੁਰਾ ਨੱਪਿਆ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਈਂ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੇ ਧੜ ਦੀ ਕੇਹੀ ਮਿੱਟੀ ਖਰਾਬ ਕਰਨ। ਤੈਨੂੰ ਪਤੈਂ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਗੇਟਾਂ ਤੇ ਟੰਗਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਸੀ।

ਜੈਤਾ: ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਫਿਰ...?

ਲੱਖੀ: ਬੱਸ ਉੱਤੋਂ ਰਾਤ ਸੰਘਣੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਮੇਰਾ ਚਿੱਤ ਡਾਢਾ ਘਬਰਾਵੇ। ਸਵੇਰਾ ਤਾਂ ਸਦੀਆਂ ਦੂਰ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਦੋ ਟੁਕ ਮਤਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਕਪਾਹ ਅਤੇ ਨਿੱਕ ਸੁਕ ਸਣੇ ਦਲਾਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦੇਈਏ। ਬਾਦ ਦੀ ਬਾਦ 'ਚ ਵੇਖਾਂਗੇ। (ਰੁਕ ਕੇ) ਬੱਸ ਜਦ ਤੀਕ ਰੌਲੀ ਪਈ ਦਲਾਨ ਸਣੇ ਪੂਰਾ ਘਰ ਸੁਆਹ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਜੈਤਾ: (ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ) ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਤੂੰ ਧੰਨ ਏਂ ਧੰਨ ਏਂ ਤੇਰੀ ਸਿੱਖੀ।

ਲੱਖੀ: ਸੀਸ ਤਾਂ ਪੁਜਾ ਆਇਆਂ ਨਾ ਅਨੰਦਪੁਰ...?

ਜੈਤਾ: ਹਾਂ ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ। ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਪੈਂਡਾ ਲਾਗੇ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਕੁਝ ਲੁਕਣਾ ਛਿਪਣਾ ਪਿਆ। ਦਿਨ ਢਲਦੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਹਿਲੀਂ ਜਾ ਪੁੱਜਾ ਸਾਂ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚੀਂ ਮਹਿਲਾਂ ਵੱਲ ਵੱਧਦਾ ਗਿਆ ਲੋਕੀਂ ਮਗਰ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਦਰਬਾਰ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚਾ ਤਾਂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਸਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ ਸਿੱਖ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਰਾਹ ਵੇਖਦੇ ਸਨ ਪਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਰਲਾਪ ਸੀ ਕਿ ਸੁਣਿਆ ਨਈਂ

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

- ਸੀ ਜਾਂਦਾ। (ਨੀਵੀ ਪਾ ਕੇ ਹਟਕੋਰਾ ਭਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿਰ ਲੱਖੀ ਦੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਧਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।)
- ਲੱਖੀ: ਸਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜ਼ਰੀ ਲਈ ਤਾਂ ਅਸਹਿ ਸਦਮਾਂ ਏ। ਟੁੱਟ ਗਏ ਹੋਣੇ ਨੇ ਬੇਚਾਰੇ ਗ਼ਮ ਨਾਲ।
- ਜੈਤਾ: ਨਈਂ। ਬਿਲਕੁਲ ਨਈਂ ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਖੇਸੀ ਚੋਂ ਸੀਸ ਕੱਢ ਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੇ ਸਾਹਵੇਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਾ ਢਾਹਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਨਾ ਡੋਲੇ...ਬਿਲਕੁਲ ਅਡੋਲ ਰਹੇ। ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਹੋਏ ਤੇ ਅਪਣੇ ਦੋਹਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੀਸ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। (ਕੁਝ ਅਟਕ ਕੇ) ਮੈਂ ਭਰੇ ਗਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਸਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੀ ਮੇਰਾ ਨਿਮਾਣੇ ਜੈਤੇ ਰੰਘਰੇਟੇ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੱਸ ਨਾ ਚੱਲ ਸਕਿਆ। ਬੱਸ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਇਹੀ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੀਸ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਨਈਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ।"
- ਲੱਖੀ: ਫਿਰ ਕੁਝ ਬੋਲੇ..?
- ਜੈਤਾ: ਸਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗਲਵੱਕੜੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਰੰਘਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ..।" ਫਿਰ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੇ, "ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਠੀਕਰਾ ਭੰਨ ਕੇ ਦੇਵ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਪਿਯਾਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੱਚ-ਧਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਜੋ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਨਾ ਕੋਈ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।"
- ਲੱਖੀ: ਧੜ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋਣੇ ਨੇ..!!
- ਜੈਤਾ: ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਸੀ ਅਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਧੜ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ।...ਸਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਵੀ ਸਨ ਓਥੇ..?"
- ਲੱਖੀ: ਫਿਰ..?
- ਜੈਤਾ: ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਸਨ ਪਰ ਨਾ ਹੋਇਆਂ ਨਾਲ ਦੇ। ਜਲਾਦ ਨੇ ਜਦ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੀਸ ਧੜ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕੋਤਵਾਲ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਵੰਗਾਰਦਾ ਸੀ ਪਿਆ... "ਹੈ ਕੋਈ ਏਸ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ...ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇ..।" ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਜਲੋਂ 'ਚ ਆਣ ਕੇ ਤੱਕਿਆ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਫੇਰ ਕੋਈ ਹੋਇਆ ਸਾਹਮਣੇ...?" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਸਭ ਸਰਦੇ ਪੁਜਦੇ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸਿੱਖ ਖਿਸਕ ਗਏ...ਕੋਤਵਾਲ ਬੋਹੜ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਵੰਗਾਰਦਾ ਰਿਹਾ....," ਹੈ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇ।" (ਅਟਕ ਕੇ) ਫੇਰ ਪਤਾ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ?
- ਲੱਖੀ: ਕੀ?
- ਜੈਤਾ: ਸਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ...ਜ਼ੋਰ ਦੇਣੀ ਘੁੱਟਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ...ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਰੂਪ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੀਕ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੀ ਨਾ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਹੈ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਏਥੇ..। ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੱਖ ਲੱਖਾਂ ਚੋਂ ਪਛਾਣਿਆਂ ਜਾਵੇਗਾ...।
- (ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਜੈਤਾ ਦੋਵੇਂ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਕੰਬਣ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਉਪਰ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ)

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਦੋਵੇਂ: ਹਾਂ ਹਾਂ...ਅਸੀਂ ਬਣਾਂਗੇ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ...ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ!! (ਪਤਨੀ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ)

(ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਫੇਡ ਆਉਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਚੋਂ ਗੀਤ ਉਭਰਦਾ ਹੈ:

ਜਾਨੋ ਪਿਆਰੀ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ
ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ
ਮਿਸਾਲ ਥਾਪੀ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰਾਂ
ਸੱਚੀ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸੁਭਾ ਦੀ
ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਉੱਤੇ ਕਿੱਦਾਂ
ਆਪਾ ਘੋਲ-ਘੁੰਮਾਉਣਾ॥

ਸੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਿਲਾਉਂਦੇ,
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਪਿਆਰੇ।
ਤਨ-ਮਨ ਕਰੇ ਬਲਵਾਨ
ਜਿਹੜਾ ਰੂਹ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰੇ।
ਜਿਹਨੂੰ ਪੀ ਕੇ ਸਵਾ ਲੱਖ
ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਨੇ ਖਲੋਣਾ॥
ਸਿਰ ਤਲੀ ਧਰ ਆ ਜਾਉ
ਜਿਹਨੇ ਜਿਹਨੇ ਸੱਚ ਪਾਉਣਾ॥

ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨਾ ਨਾ ਸਹਿਣਾ
ਸੱਚੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸ਼ਾਨ
ਤੇਗ਼ ਵਾਹੁਣੀ ਰਣ ਤੱਤੇ
ਕਿੱਦਾਂ ਕਰ ਕਿਰਪਾਨ
ਘਨਈਏ ਵਾਂਗ ਨਿਰਵੈਰਤਾ
ਨੂੰ ਦਿਲ 'ਚ ਵਸਾਉਣਾ॥

ਸੀਨ - 7

ਚਾਰ ਦਵਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ "ਜਪੁ ਜੀ" ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਹਰ ਦੋ ਬੰਦੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮ ਭੇਖ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਨ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਬਿੜਕ ਲੈਂਦੇ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਬਿੱਟ ਬਿੱਟ ਝਾਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸੋਮ: ਲੈ ਬਈ ਜੁਮਿਆਂ ਜਿੰਦਣ ਦਾ ਸ਼ਾਮ ਦੇਵ ਦਾ ਟੱਬਰ 'ਨੰਦਪੁਰੋ' ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ...ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਏਵੇਂ ਹੀ ਜਾਪ ਚੱਲਦੈ...।

ਜੁਮਾਂ: ...ਹੁਣ ਸ਼ਾਮ ਦੇਵ ਨਾ ਕਹਿ ਬੈਠੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਤੇ...!!

ਸੋਮ: ਸ਼ਾਮ ਦੇਵ ਨਾ ਕਹੀਂ !! ਕੀ ਮਤਲਬ?? ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਨਈਂ।

ਜੁਮਾਂ: ਕੱਲ ਸ਼ਾਮ ਦੇਵ ਟੱਕਰਿਆ ਸੀ ਮੈਨੂੰ। ਬਈ ਉਹਦੀ ਤਾਂ ਕਾਇਆ ਹੀ ਪਲਟ ਗਈ ਏ। ਸਿਰ ਤੇ ਗੋਲ ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਬੰਨੀਂ ਪੱਗੜੀ ਸੂ, ਗੋਡਿਆਂ ਤੀਕ ਲੰਬਾ ਕੁੜਤਾ ਤੇ ਉਪਰੋਂ ਕਾਲੇ ਪਟੇ 'ਚ ਛੁਰਾ...ਲੱਕ ਦੁਆਲੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕੱਸ ਕੇ ਬੰਨਿਆ ਕੱਪੜਾ...। ਕਿਆ ਫੱਬਦਾ ਏ ਯਾਰ...ਅੱਲਾ ਦੀ ਸਹੁ ਸੱਚ ਕਹਿੰਨੈਂ ...ਮੈਂ ਸੁਭਾਇਕੀ ਬੁਲਾ ਲਿਆ, "ਸ਼ਾਮ ਦੇਵ ਕੀ ਹਾਲ ਏ?" ..ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਪਤੈ ਕੀ ਕਿਆ?

ਸੋਮ: ਕੀ?

ਜੁਮਾਂ: ਅਖੇ...ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਹਾਂ...ਸਾਨੂੰ ਇਸੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਕਰੋ।

ਸੋਮ: (ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ) ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ??

ਜੁਮਾਂ: ਤੂੰ ਸੁਣਿਆ ਨਈਂ ...ਬਈ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਨੇ 'ਨੰਦਪੁਰ' 'ਚ ਆਬੇ-ਹਯਾਤ ਵਰਤਾਇਆ ਏ। ਜਿਸ ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਪੀਤਾ ਏ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ 'ਸਿੰਘ' ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੂ ਤੇ ਹੋਰ ਸੁਣ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਪੀਤਾ ਸੂ..।

ਸੋਮਾਂ: ..ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਕੀ ਲਾਇਆ ਏ...?

ਜੁਮਾਂ: "ਕੌਰ" । ਹਰ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰ ਤੀਵੀਂ ਕੌਰ...। ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਿਸਾਖੀ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੌਰਾਂ ਬਣੇ ਨੇ।

ਸੋਮਾਂ: ਪਰ ਜੁਮਿਆਂ ਇਹਦੀ ਵਜਾ ਕੀ ਏ...ਕੋਈ ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ?

ਜੁਮਾਂ: ਸੁਣਿਐ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਕਹਿੰਦਾ ਏ ਕਿ ਇਹ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੌਰਾਂ ਹੁਣ ਜੁਲਮ ਨਾਲ ਦੋ ਹੱਥ ਕਰਨਗੇ। ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਨਾ ਸਹਿਣਗੇ। ਉਸ ਕਿਹੈ ਕਿ ਜੁਲਮ ਕਰਨਾ ਜੇ ਗੁਨਾਹ ਏ ਤਾਂ ਜੁਲਮ ਸਹਿਣਾ ਉਸਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹ।

ਸੋਮਾਂ: ਆਹੋ ਬਈ...ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਜੁਲਮ ਵੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੋਏ ਨੇ। ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਦੇਖਲਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ...ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਪੁੰਜ ਕਿਵੇਂ ਤੱਤੀ ਲੋਹ ਤੇ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਸੀ...ਤੇ ਹੁਣ ਆਹ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ...।

ਜੁਮਾਂ: ਗੱਲ ਤੇ ਤੇਰੀ ਠੀਕ ਏ ਸੋਮਿਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦੈ ਕਿ ਹੁਣ ਰੋਲੇ ਪੈ ਜਾਣੇ ਨੇ...ਅੌਰੰਗਜ਼ੇਬ ਤਾਂ ਹੈ ਵੀ ਬੜਾ

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਤੁਅੱਸਬੀ। ਉਹਨੇ ਕਿੱਥੇ ਜ਼ਰਨਾ ਏ। ਬੱਸ ਪੰਗਾ ਪਿਆ ਈ ਸਮਝ।

ਸੋਮਾਂ: ਰਾਮ! ਰਾਮ!! ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਨਾ ਕਦੇ ਵੇਖੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਕਦੇ ਸੁਣੀਆਂ..!!

(ਚਾਰ ਦਵਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਮੁੜ ਉੱਚੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।)

ਆਵਾਜ਼: ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ

ਆਕੀ ਰਹੇ ਨਾ ਕੋਇ।

ਖੁਆਰ ਹੋਇ ਸਭ ਮਿਲੇਗੇ,

ਬਚੇ ਸ਼ਰਨ ਜੋ ਹੋਏ॥

(ਪਲ ਕੁ ਦੀ ਚੁੱਪ। ਸੋਮਾਂ ਤੇ ਜੁੰਮਾਂ ਦੋਵੇਂ ਕੰਨ ਲਾ ਕੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ।)

ਆਵਾਜ਼: ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ...!

ਆਵਾਜ਼ਾਂ: ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ!!

ਸੋਮਾਂ: ਸੁਣਿਆ..ਸੁਣਿਆ ਤੂੰ ਜੁੰਮੇਂ ਸ਼ਾਹ।...ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ!!

ਜੁੰਮਾਂ: ਆਹੋ...ਸੋਮਿਆਂ ਆਬੇ ਹਯਾਤ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਕੌਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਏ ਖਾਲਸਾ।

ਸੋਮਾਂ: ...ਤੇ ਇਹ ਲੋਕੀਂ ਹੁਣ ਰਾਜ ਕਰਨਗੇ...?

ਜੁੰਮਾਂ: ਬਈ ਲੱਗਦਾ ਤੇ ਇਵੇਂ ਈ ਆ।

ਸੋਮਾਂ: ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਾਂ ਜ਼ਰਾ ਸ਼ਾਮ ਦੇਵ ਕੋਲੋਂ...ਪੁੱਛੀਏ ਬਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕੀ ? ਅਸਲ ਵਿੱਚ!!

ਜੁੰਮਾਂ: ਹੂੰ...(ਪਲਟ ਕੇ) ਪਰ ਚੇਤਾ ਰੱਖੀਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇਵ ਨਈਂ ਹੁਣ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿਣਾ ਏ...।

(ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਿੰਘ ਬੁਹਾ ਖੋਹਲਦਾ ਹੈ। ਸਿਰ ਤੇ ਗੋਲ ਕੇਸਰੀ ਪੱਗੜੀ। ਲੰਬਾ ਨੀਲਾ ਚੋਲਾ। ਕੇਸਰੀ ਕੱਮਰਕੱਸਾ। ਕਾਲਾ ਗਾਤਰਾ।)

ਸਿੰਘ: (ਜੁੰਮੇ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਸੋਮ ਨਾਥ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਜਿਹੇ 'ਚ ਭਰਦਿਆਂ) ਆਓ ਤਾਇਆ ਜੀ ਤੇ ਚਾਚਾ ਜੀ। ਕਿਵੇਂ ਆਉਣੇ ਹੋਏ।

ਸੋਮਾਂ: (ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਰੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੀਕ ਨਿਹਾਰਦਾ ਹੋਇਆ) ਬਈ ਸ਼ਾਮ ਦੇਵਾ...(ਜੁੰਮਾਂ ਹੁੱਝ ਮਾਰਦਾ ਏ) ...ਸੱਚ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘਾ ਹੁਣ ਤੇ ਸਿਆਣ 'ਚ ਈ ਨੀਂ ਆਉਂਦਾ ਬਈ...ਨਾਂ ਵੀ ਬਦਲ ਲਿਆ ਏ।

ਸਿੰਘ: ਹਾਂ ਤਾਇਆ ਜੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਕਾਇਆ ਹੀ ਪਲਟ ਦਿੱਤੀ ਏ।

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਜੁਮਾਂ: ਅੱਛਾ ਤੇ ਹੁਣ ਸਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਵੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹੋ ਗਿਆ ਏ ?

ਸਿੰਘ: ਹਾਂ ਚਾਚਾ ਜੀ। ਜਿਸ ਜਿਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਤਾ ਏ ਉਹ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੌਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸੋਮਾਂ: ਪਰ...ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਿਲਾ ਕੇ ਸਿੰਘ ਬਣਾਇਆ ਏ ਪਰ ਉਸ ਖੁਦ ਕਿਸਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਤਾ ਏ...ਉਸਦਾ ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਬਣਿਆ ਏ..?

ਸਿੰਘ: ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਜਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਉਹਨਾਂ ਪਾਸੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਮੰਗੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਮੈਂ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਮੁਰੀਦ ਰਹਾਂਗਾ। ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਲਾਹੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਕੇ ਮੰਨਾਂਗਾ।

ਜੁਮਾਂ: ਬਈ ਇਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਸੁਣਿਆ ਏ ਕਿ ਕੋਈ ਆਪੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਆਪੇ ਹੀ ਚੇਲਾ।

ਸਿੰਘ: ਠੀਕ ਕਹਿੰਦੇ ਓ ਚਾਚਾ ਜੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਦਾ ਏ ਉਸ ਵਿੱਚ ਤੇ ਗੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਏ।

ਸੋਮਾਂ: ਪਰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਏ ਕਿ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰ ਮੰਗਿਆ ਏ।...ਪਰ ਕੀ ਉਸ ਆਪ ਵੀ ਸਿਰ ਦੇ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿਆ ਏ?

ਸਿੰਘ: ਤਾਇਆ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਰਬੰਸ ਦੇ ਸੀਸ ਦੇਣ ਦਾ ਵਚਨ ਦੇ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿਆ ਏ। ਅਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸੀਸ ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਥ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਨੇ।

(ਸ਼ਾਮ ਦੇਵ ਦੀ ਪਤਨੀ ਭਾਗੋ ਤੇ ਅੱਠ ਨੌਂ ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।)

ਭਾਗੋ: ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਾਇਆ ਜੀ! ਚਾਚਾ ਜੀ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ!!

ਰਾਣਾ: ਤਾਇਆ ਜੀ! ਤੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ!!

(ਜੁਮਾਂ ਤੇ ਸੋਮਾਂ ਅਵਾਕ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਝਾਕਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਣਿਆਂ ਵੱਲ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਤੱਕ ਰਹੇ ਹਨ।)

ਜੁਮਾਂ: (ਰਾਣੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਝੁਕ ਕੇ ਪੁੱਛਦਿਆਂ) ਅੱਛਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਂ ਪੁੱਤ ਦਾ ਹੁਣ ਕੀ ਨਾਂ ਏ ਬਈ?

ਰਾਣਾ: ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਭਾਗ ਕੌਰ ਖਾਲਸਾ!!

ਜੁਮਾਂ: ਵਾਹ ਬਈ! ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਮਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਈਂ। ਮਾੜੇ ਜਣੇ ਦਾ ਤਾਂ ਸੁਣਕੇ ਈ ਚਿੱਤ ਹੋਰੂੰ ਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਸਿੰਘ: (ਹੱਸਦਿਆਂ) ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚਾਚਾ ਜੀ ਇਹ ਸਭ ਨਾਮ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਬੋਲੇ ਹਨ। ਖਾਲਸਾ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ।

ਸੋਮਾਂ: (ਭਾਗੋ ਵਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਤੱਕਦਿਆਂ)...ਨਾ ਕੁੜੇ ਭਾਗ ਦੇਈਏ, ਤੂੰ ਘੁੰਡ ਵੀ ਚੱਕ ਦਿੱਤਾ...!!

ਜੁਮਾਂ: ਇਹ ਵੀ ਖਾਲਸਾ ਸਜਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਲੱਗਦੀ ਏ?

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

- ਭਾਗੋ: (ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ) ਤਾਇਆ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਹਰ ਦਿਖਾਵੇ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਏ। ਸੱਚ ਰੂਪ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਲੁਕੇ ਦਾ ਹਾਮੀ ਨਈਂ।
- ਸੋਮਾਂ: ਪਰ ਧੀਏ, ਘੁੰਡ ਤਾਂ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸ਼ਰਮ ਏ।
- ਜੁਮਾਂ: (ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟਦਿਆਂ) ਪਰਦਾ ਤਾਂ ਔਰਤ ਦੀ ਹਯਾ ਏ !
- ਭਾਗੋ: ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦੇ ਓ...ਪਰ ਜੇਕਰ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਸ਼ਰਮ ਨਾ ਹੋਵੇ...ਤੱਕਣੀ ਵਿੱਚ ਹਯਾ ਨਾ ਹੋਵੇ... ਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਘੁੰਡਾਂ, ਬੁਰਕਿਆਂ ਤੇ ਪਰਦਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਮਾਯਨਾ ਏ।
- ਸਿੰਘ: ...ਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਭ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਪਰਦੇ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ।
- ਸੋਮਾਂ: ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਿਲਾਉਣ ਵੇਲੇ ਦੱਸਦਾ ਏ ?
- ਭਾਗੋ: ਨਈਂ ਤਾਇਆ ਜੀ, ਇਹ ਸਭ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਨੇ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ:
ਗਲੀਂ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀਆਂ, ਆਚਾਰੀ ਬੁਰੀਆਹ
ਮਨੁਹ ਕਸੁਧਾ ਕਾਲੀਆ ਬਾਹਰ ਚਿੱਟਵੀਆਹ।
...ਕਿ ਜੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੂੜ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰੀ ਕਾਲਖ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਈਂ।
- ਸਿੰਘ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਨਿੱਤ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ ਏ:
ਨਾਵਣ ਚੱਲੇ ਤੀਰਥੀ, ਤਨ ਖੋਟੇ ਮਨ ਚੋਰ
ਬਾਹਰੋਂ ਧੋਤੀ ਤੂੰਮੜੀ, ਅੰਦਰ ਵਿਸ ਨਕੋਰ
ਸਾਧ ਭਲੇ ਅਣਨਾਤਿਆਂ, ਚੋਰ ਸੋ ਚੋਰਾ ਚੋਰ।
- ਜੁਮਾਂ: ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਛਕਾਇਆ। ਇਹ ਹੁਣ ਆ ਕੇ ਸਿੰਘ ਕਿਉਂ ਬਣੇ ਨੇ ਸਿੱਖ... ?
- ਸਿੰਘ: ਚਾਚਾ ਜੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਭਾਡੇਂ ਵਿੱਚ ਘਿਓ ਪਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਨਿਰਖ ਪਰਖ ਕਰ ਦੇ ਆ ਕਿ ਨਈਂ ?
- ਜੁਮਾਂ: ਓ ਤੇ ਠੀਕ ਏ ਪਰ... ?
- ਭਾਗੋ: ਚਾਚਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੱਕ ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਲਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਘੜਿਆ ਏ ਤੇ ਹੁਣ ਦਸਵੇਂ ਪੜਾਅ ਤੀਕ ਪੁਜ ਕੇ ਸਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦਸਾਂ ਸੂਰਜਾਂ ਵਰਗਾ ਤਪ ਤੇਜ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਏ। ਇਸ ਤਪ ਤੇਜ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਹਰ ਦਿਸਦਾ ਤੇ ਅਦਿਸਦਾ ਨੇਰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਏ। ਤਾਹੀਂ ਹੁਣ ਸਿੱਖ "ਖਾਲਸਾ" ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਇਆ ਏ। ਕਿਉਂਕਿ "ਖਾਲਸਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਏ "ਬਿਨਾ ਮਿਲਾਵਟ, ਸੁੱਧ ਨੂਰ"।
- ਸੋਮਾਂ: ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਲਈ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਏ ?
- ਸਿੰਘ: ਤਾਇਆ ਜੀ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਆਮ ਹਥਿਆਰ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਪਰ ਖਾਲਸੇ ਲਈ

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

- ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਮਤਲਬ ਏ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਏ।
- ਜੁਮਾਂ: ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਵਰਤੋਂ...??
- ਸਿੰਘ: ਹਾਂ ਚਾਚਾ ਜੀ...ਤਲਵਾਰ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਏ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਉਠਦੀ ਏ ਤਾਂ "ਕਿਰਪਾਨ" ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਖਾਲਸੇ ਲਈ ਤਲਵਾਰ "ਕਿਰਪਾਨ" ਏ।
- ਸੋਮਾਂ: ...ਤੁਹਾਡਾ ਮਤਲਬ ਤਲਵਾਰ ਬਿਨਾਂ ਹੁਣ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਭਲਾ ਸੰਭਵ ਨਈਂ?
- ਭਾਗੋ: ਤਾਇਆ ਜੀ ਦਸਵੇਂ ਪੜਾਅ ਤੀਕ ਪੁਜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਬਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਏ ਕਿ ਉਹ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਹਰ ਹੀਲੇ ਰਾਖੀ ਕਰ ਸਕੇ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਉਠਾਉਣੇ ਪੈਣ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਕੋਚ ਨਾ ਕਰੇ।
- ਜੁਮਾਂ: ਬਈ...ਇਹ ਜੋ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਓ ਤੁਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ...ਇਹ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਤਲਬ ਏ?
- ਸਿੰਘ: ਹਾਂ ਚਾਚਾ ਜੀ... ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨੀ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦੱਸੀ ਏ ਇਹ ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਏ।
- ਜੁਮਾਂ: ...ਤੇ ਇਹ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਓ...ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ...ਇਹ ਕੀ ਮਾਜ਼ਰਾ ਏ?
- ਸੋਮਾਂ: ਕਿਤੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਤਾਂ ਨਈਂ...?
- ਸਿੰਘ: (ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕੇ) ਵਿਉਂਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਿਸਚਾ ਏ...ਅਟੱਲ ਨਿਸਚਾ। ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਅਪਣੀ ਜੀਤ ਕਰੋਂ...। ਪਰ ਇਹ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਰ ਉਸ ਕਾਸੇ ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਜੁਲਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਏ। ਜ਼ਬਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਏ। ਨਿੱਹੱਥੇ, ਨਿਤਾਣੇ ਤੇ ਨਿਮਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਏ। ਮਾਨਵਤਾ-ਧਰਮ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਏ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਇਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਸੀ।
- ਸੋਮਾਂ: ਕੀ ਦੁਜੇ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ 'ਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਖਾਲਸੇ ਬਣਨਾ ਪਵੇਗਾ?
- ਜੁਮਾਂ: ਸਾਡੀਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਤੇ ਦਰਗਾਹਾਂ ਕੀ ਕਇਮ ਰਹਿ ਸਕਣਗੀਆਂ?
- ਸਿੰਘ: (ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਲੈ ਕੇ) ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਗੱਲਾਂ ਪਏ ਕਰਦੇ ਓ ਤਾਇਆ ਜੀ ਤੇ ਚਾਚਾ ਜੀ। ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਸਾਝਾ ਹੋਵੇਗਾ...ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਤੈ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ..?
- ਦੇਵੇਂ: ਕੀ ?
- ਸਿੰਘ: "ਸਭੈ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨੁ...ਕੋਈ ਨਾ ਦਿਸੈ ਬਾਹਰਾ ਜੀਓ।" ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਏਥੋਂ ਤੀਕ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਅਪਣੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚਾ ਏ...ਜਿਹੜਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਪਣੇ ਅਕੀਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਮਾਨਦਾਰ ਏ ਤੇ ਅਮਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ। ਉਹ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਸਿੱਖ ਏ...ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਲੱਗਦਾ ਏ।
- ਸੋਮਾਂ: ਪਰ ਇਹ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਜ਼ਰਾ ਖੋਹਲ ਕੇ ਦੱਸੋ...?
- ਸਿੰਘ: ਸੁਣੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ "ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ" ਹੈ ਕੀ?

(ਦੋਵੇਂ ਬੜੇ ਉਤਸੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਿੰਘਣੀ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।)

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਸਿੰਘ: ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਜਿੱਥੇ

ਸੱਚ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਆਲੇ ਨਾ ਪੀਣੇ ਪੈਣ ।
ਸਲੀਬਾਂ ਤੇ ਟੰਗਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ,
ਸੂਲੀਆਂ ਨਾ ਮਿਲਣ,
ਤੇ ਨਾ ਹੀ.....
ਰਾਵੀ ਕੰਢੇ ਸੜਨਾ ਪਵੇ ॥

ਸਿੰਘਣੀ: ਜਿੱਥੇ

ਕਲਮ ਤੇ ਸੰਗੀਨਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ,
ਸਿਆਹੀ ਸਿੰਘਾਸਨ ਤੇ ਨਾ ਬਣਦੀ ਹੋਵੇ ,
ਤੇ ਵਰਕੇ
ਰੋਟੀਆਂ ਦੇ ਬਣੇ ਨਾ ਹੋਣ ॥

ਸਿੰਘ: ਜਿੱਥੇ

ਬੇਲੋੜਾ ਖਾਣ, ਪਹਿਨਣ -ਹੰਢਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ
ਕੂੜੇ ਕਰਕਟ ਚੋਂ ਰੋਟੀ ਲੱਭਦੇ
ਢਿੱਡਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਵੇ ।

ਸਿੰਘਣੀ: ਜਿੱਥੇ

ਮੁਨਸਫ ਤੇ ਰਕਸ਼ਕ
ਮਨੁੱਖੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ
ਵੇਚਣ - ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ,
ਵਿਉਪਾਰੀ ਤੇ ਦਲਾਲ ਨਾ ਹੋਣ ।

ਸਿੰਘ: ਜਿੱਥੇ

ਸ਼ਰਾ-ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੇ ਫਤਵੇ ਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇਂ
ਸਿਰਫ....ਤੇ ਸਿਰਫ
ਹੈਵਾਨੀਅਤ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ਾਰੀ ਹੋਣ ।
ਨਿਆਂ ਦੇ ਦਰ...

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਗੰਗੂ ਤੇਲੀਆਂ ਤੇ ਲਾਲੋਆਂ ਲਈ ਵੀ ਖੁੱਲੇ ਹੋਣ ।

ਸਿੰਘਣੀ: ਜਿੱਥੇ

ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾਂ
ਅਰਦਾਸਾਂ ਤੋਂ ਘਰਾਂ ਤੀਕ ਜਾ ਸਕੇ,
ਮਨਾਂ ਤੀਕ ਆ ਸਕੇ.....।

ਸਿੰਘ: ਜਿੱਥੇ

ਧਰਮ ,
ਦਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ।
ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਪਾਠ
ਪਾਠ ਤੋ ਅਮਲ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਸਕੇ ।
ਇਨਸਾਨ , ਇਨਸਾਨ ਹੋਣ
ਨਾ ਕਿ.....
ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ।

ਸਿੰਘਣੀ: ਤਾਂ ਕਿ.....

ਮੰਦਿਰ ਢਾਅ ਕੇ ਮਸਜਿਦ,
ਮਸਜਿਦ ਤੋੜ ਕੇ ਮੰਦਿਰ,
ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

ਸਿੰਘ: ਜਿੱਥੇ

ਲੀਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਇਆ ਜਾਵੇ ।
ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਜਾਵੇ ,
ਦੀਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਢਾਇਆ ਜਾਵੇ ।
ਤਾਂ ਕਿ....
ਇਨਸਾਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ
ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਗਲ ਲਗ ਸਕੇ,
ਤੇ....
ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣ ਸਕੇ ॥

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਸਿੰਘਣੀ: ਜਿਸਦਾ

ਘੇਰਾ...ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੋਵੇ ।

ਨਕਸ਼ਾ...ਪੂਰਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ।

ਝੰਡਾ...ਪਾਣੀ ਰੰਗਾ, ਨਿਰਮਲ ਤੇ ਸਵੱਛ ।

ਸਿੰਘ: ਕੌਮੀ ਨਾਹਰਾ...."ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ " ।

ਤੇ....

ਕੌਮੀ ਤਰਾਨਾ

"ਗਗਨ ਮਹਿ ਥਾਲ...."

ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸ਼ਬਦ॥

ਸੋਮਾਂ: ਵਾਹ! ਵਾਹ!! ਰਾਜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਐਸਾ...ਬਿਲਕੁਲ ਰਾਮ ਰਾਜ।

ਜੁੰਮਾਂ: ਆਹਾ...ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਪਨਾ।

ਸੋਮਾਂ: (ਜੋਸ਼ ਨਾਲ) ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇਰੇ ਇਸ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਲੜਾਂਗੇ..।

ਜੁੰਮਾਂ: ...ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਦ ਅਗਲੀ ਵੇਰ 'ਨੰਦਪੁਰ' ਜਾਵੇਂ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਨਾਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਦੇਵੀਂ।

ਸੋਮਾਂ: ..ਕਹੀਂ ਕਿ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਿਪਾਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ-ਬਰ-
ਤਿਆਰ ਨੇ।

(ਦੋਵੇਂ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਕੰਬਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।)

ਜੁੰਮਾਂ: ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ...!

ਸਾਰੇ: ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ...!!

ਸਿੰਘ: ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ...!

ਸਾਰੇ: ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ !!

ਰਾਣਾ: ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ...!

ਸਾਰੇ: ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ...!!

(ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਰੇ ਪਾਤਰ ਸਟੇਜ ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘਣੀ ਤੇ ਬੱਚੇ ਵੱਲ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋ ਕੇ
ਵਾਰੇ ਵਾਰੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ:)

ਸ਼ਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਨ ਵਧਕੇ ਦਮਦਾਰ ,ਖਾਲਸੇ ਦੀ

ਲਿਸ਼ਕਾਂ ਤੋਂ ਲਿਸ਼ਕਵੀਂ ਹੈ ਲਿਸ਼ਕਾਰ ,ਖਾਲਸੇ ਦੀ ॥

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਸੀਰਤ ਸਬੂਤੀ ਉੱਤੇ ਫੱਬੇ ਸਬੂਤੀ ਸੂਰਤ
ਸਭ ਫੱਬਤਾਂ ਚੋਂ ਫੱਬਤ ਫਬਦਾਰ ,ਖਾਲਸੇ ਦੀ ॥

ਕਿਰਪਾਨ , ਢਾਲ ਦੀ ਛਾਂ , ਰੋਸ਼ਨ ਖਿਆਲ ਦੀ ਛਾਂ
ਹਰ ਛਾਂ ਹੀ, ਛਾਂ ਤੋਂ ਵਧਕੇ, ਛਾਂ-ਦਾਰ ,ਖਾਲਸੇ ਦੀ ॥

ਬੰਦੇ ਤੇ ਗਜ਼ਨਵੀ ਵਿਚ ਜੇ ਫਰਕ ਸੀ ਤਾਂ ਏਹੀ
ਕਿਰਪਾਨ ਬਣਕੇ ਚੱਲੀ ਤਲਵਾਰ ,ਖਾਲਸੇ ਦੀ ॥

ਤਿਰੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚਲਣਾ ਕਿਰਦਾਰ ਖਾਲਸੇ ਦਾ
ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚੀਂ ਦਸਤਾਰ ,ਖਾਲਸੇ ਦੀ ॥

ਦਿਸਦਾ ਤੇ ਕੀ ਅਦਿਸਦਾ ਹਰ ਨੇਰ ਪਲ 'ਚ ਮਿਟਦਾ
" ਦਸ ਸੂਰਜੀ " ਪਵੇ ਜਦ ਲਿਸ਼ਕਾਰ ,ਖਾਲਸੇ ਦੀ ॥

ਹਰ ਘਰ 'ਚ ਨੂਰ ਮੰਗੋ ਨਾ ਹੋਰ ਤੂਰ ਮੰਗੋ
ਹਰ ਘਰ 'ਚ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚਮਕਾਰ ,ਖਾਲਸੇ ਦੀ ॥

ਕਣ ਕਣ ਅਕਾਲ ਜੇਕਰ , ਕਣ ਕਣ ਹੀ ਫੌਜ ਉਸਦੀ
ਕਣ ਕਣ ਨੂੰ ਹੀ ਲੁੜੀਂਦੀ ਸਰਕਾਰ ,ਖਾਲਸੇ ਦੀ ॥

ਸਿਰ ਦੇ ਜੋ ਸਿਰ ਮਿਲੇਗਾ " ਉਹ ਸਿਰ " ਹੀ ਪਾ ਸਕੇਗਾ
" ਸਿਰਦਾਰ " ਸਰਬੁਲੰਦੀ ਸਰਦਾਰ ,ਖਾਲਸੇ ਦੀ ॥

ਫੜ ਬਾਂਹ ਕਿੰਜ ਪੁਗਾਉਣੀ , ਲਾ ਪ੍ਰੀਤ ਕਿੰਜ ਨਿਭਾਉਣੀ
ਹੈ ਰੀਸ ਯਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕਦ ਯਾਰ ,ਖਾਲਸੇ ਦੀ ॥

(ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਫੇਡ ਆਉਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।)

ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ

ਧੰਨਵਾਦ:

ਉਨਟੈਰੀਓ ਪੰਜਾਬੀ ਥੀਏਟਰ ਦੇ ਜਸਪਾਲ ਵਿੱਲੋਂ ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ 'ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ' ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾ ਹੇਠ ਟਰਾਂਟੋ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਖੇਡਿਆ। ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਮਾਨ, ਅਮਰ ਅਕਬਰਪੁਰੀ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸਦੇ ਪਾਤਰਾਂ 'ਚ ਰੂਹ ਭਰੀ। ਭੁਪਿੰਦਰ ਦੁਲੇ ਅਤੇ ਲਿਵਲੀਨ ਕੌਰ ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਬੈਕਗਰਾਊਂਡ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਸਦੇ ਮੰਚਨ 'ਚ ਭਰਪੂਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ।

Back Title Page

“ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਖੇਸੀ ਚੋਂ ਸੀਸ ਕੱਢ ਕੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੇ ਸਾਹਵੇਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਾ ਢਾਹਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਨਾ ਡੋਲੇ...ਬਿਲਕੁਲ ਅਡੋਲ ਰਹੇ। ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਹੋਏ ਤੇ ਅਪਣੇ ਦੋਹਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੀਸ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ।...ਮੈਂ ਭਰੇ ਗਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, ਸਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਨਿਮਾਣੇ ਜੈਤੇ ਰੰਘਰੇਟੇ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੱਸ ਨਾ ਚੱਲ ਸਕਿਆ। ਬੱਸ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਇਹੀ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੀਸ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਨਈਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ।

ਸਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਵੀ ਸਨ ਓਥੇ..?"

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਸਨ ਪਰ ਨਾ ਹੋਇਆਂ ਨਾਲ ਦੇ। ਜਲਾਦ ਨੇ ਜਦ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੀਸ ਧੜ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕੋਤਵਾਲ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਵੰਗਾਰਦਾ ਸੀ ਪਿਆ... "ਹੈ ਕੋਈ ਏਸ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ...ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇ..।"

ਸਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਜਲੋਂ 'ਚ ਆਣ ਕੇ ਤੱਕਿਆ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਫੇਰ ਕੋਈ ਹੋਇਆ ਸਾਹਮਣੇ...?"

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਸਭ ਸਰਦੇ ਪੁਜਦੇ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸਿੱਖ ਖਿਸਕ ਗਏ...ਕੋਤਵਾਲ ਬੋਹੜ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਵੰਗਾਰਦਾ ਰਿਹਾ...,"ਹੈ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇ।"

ਸਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ...ਜ਼ੋਰ ਦੇਣੀ ਘੁੱਟਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ...ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਰੂਪ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੀਕ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੀ ਨਾ ਰਹੇਗੀ ਕਿ 'ਹੈ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੱਖ ਏਥੇ..?' ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੱਖ ਲੱਖਾਂ ਚੋਂ ਪਛਾਣਿਆਂ ਜਾਵੇਗਾ...।"

(ਭਾਈ ਜੈਤਾ)